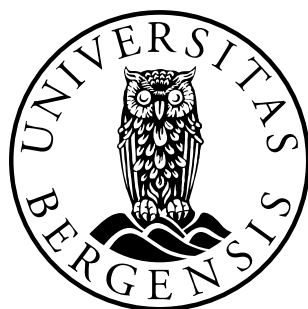

MØTEDOKUMENTER

Forskningsutvalget

15.05.2014

UNIVERSITETET I BERGEN

Forskningsadministrativ avdeling

Mai 2014

Universitetets forskningsutvalg

Torsdag 15. mai 2014
1300-1530
Kollegierommet
Muséplass 1

Saksliste

- I. Godkjenning av innkalling og saksliste**
- II. Protokoll fra møte 27. mars 2014**
- III. Saker**

- FU 11/14 Forskningsmeldingene 2013**
Saksforelegg.
Vedlegg
- FU 12/14 Forskerutdanningsmeldingene 2013**
Saksforelegg.
Vedlegg
- FU 13/14 Vitenskapelig publisering ved Universitetet i Bergen 2014.**
Statistikk og indikatorer.
Vedlegg
Innledning ved Susanne Mikki, Universitetsbiblioteket

IV. Orienteringer

- a. Oppdatert versjon av Norsk veikart for forskningsinfrastruktur.
Nyhetssak, Prosjektbeskrivelser.
- b. Utlysning offentlig sektor PhD (OFFPHD)
Vedlegg
- c. Akademiaavtalen
Muntlig orientering
- d. Forskningsbarometeret 2014
Lenke :
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/kampanjer/forskningsbarometeret.html?id=635788>

Eventuelt

Universitetets forskningsutvalg

Møte 27. mars 2014

1300-1530

Kollegierommet

Professor Keyzers gate 8

Protokoll-utkast

Til stede: Anne Lise Fimreite, Oddrun Samdal, Einar Thomassen, Inger Hilde Nordhus, Knute Helland, Robert Bjercknes, Berte-Elen R. Konow, Lise Øvreås, Tone Bjørndal, Håvard Øritsland Eggestøl, Henrik von Achen.

Fra Forskningsadministrativ avdeling: Heidi Espedal, Bjørn Einar Aas, Anne Beate Maurseth,

I. Godkjenning av innkalling og saksliste

Sakslisten ble godkjent.

II. Protokoll fra møte 6. februar 2014

Protokollen ble godkjent.

III. SAKER

FU 6/14 Sikker lagring av og tilgang til forskningsdata ved UiB

Fungerende avdelingsdirektør Heidi A. Espedal og sjefingeniør Sidsel Storebø orienterte. En arbeidsgruppe for sikker lagring av og tilgang til forskningsdata ved UiB ble oppnevnt av rektor og ledet av professor Rolv Terje Lie. Gruppens mandat omfattet bl.a. å utrede og anbefale løsninger for sikker lagring av og tilgang til data samt anbefale tiltak for å forbedre lagrings- og tilgangssituasjon.

Utvalget har vurdert løsninger for oppbevaring og behandling av forskningsdata ved UiB og har identifisert konkrete tiltak som vil styrke sikkerhet og brukervennlighet for forskningen ved institusjonen. Utvalget foreslår bl.a. følgende tiltak:

- Det utvikles en egen forskningsserverløsning med to-faktor autentisering av brukerne for prosjekter som i hovedsak er UiB-interne og som behandler sensitive persondata
 - Forskningsserveren må ha regnekraft og programvare som kan dekke de fleste behov for behandling av forskningsdata
 - Forskningsserveren må administreres slik at uvedkommende ikke får tilgang og at data ikke kommer på avveie

Utvalget berømmet arbeidsgruppen for vel utført arbeid, og pekte på at behovet for sikker lagring og tilgang til forskningsdata er data knytter seg til forskningsmiljøer ved samtlige fakultet.

FU 7/14 Internasjonal sampublisering ved UiB

Susanne Mikki og Dag W. Aksnes fra Universitetsbiblioteket innledet. Internasjonalt samforfatterskap har økt, og litt over halvparten av publikasjoner er internasjonalt samforfattet. Det er imidlertid store forskjeller mellom disiplinene. Presentasjonen

følger vedlagt.

FU 8/14 Oppfølging av NOKUT evaluering

Rådgiver Anne Beate Maurseth innledet.

Systemet for kvalitetssikring ved Universitetet i Bergen ble i 2013 evaluert av NOKUT. Komiteens overordnede konklusjon var at «systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Universitetet i Bergen er tilfredsstillende, og [komiteen] anbefaler at det godkjennes». På bakgrunn av rapporten fra komiteen godtok NOKUTs styre UiBs kvalitetssystem på sitt styremøte 13.02.14.

Utvalget gjorde følgende vedtak om oppfølging av NOKUTs evaluering:

1. Forskningsutvalget tar NOKUT-evalueringen av kvalitetssystemet for forskerutdanningen ved UiB rapporten til etterretning
2. Forskningsutvalget anbefaler at fakultetene utvikler tiltak som kan øke kapasiteten på veilederopplæringen.
3. Forskningsutvalget slutter seg til ønsket om en mer ensartet praksis for fakultetenes administrative og faglige ansvar for forskerutdanningen, og anbefaler at alle fakultet har et representativt sammensatt utvalg for forskning og forskerutdanning, ledet av en prodekan eller visedekan og med mandat til å legge frem anbefalinger og forslag til tiltak for sin respektive fakultetsstyrer.

FU 9/14 Fellesgrader

Rådgiver Anne Beate Maurseth innledet.

Forskningsadministrativ avdeling har etter initiativ fra prorektor tatt opp et arbeid for å bringe dagens praksis for inngåelse av fellesgrader og cotuteller ved UiB i bedre samsvar med gjeldene lovverk og nasjonale forskrifter. Saken ble lagt frem for Universitetets Forskningsutvalg 6. februar 2014 (FU 3/14). I tråd med FUs anbefaling sendes dokumentet nå på høring til fakultetene. Innspill fra fakultetene kan gi et godt grunnlag for å utarbeide retningslinjer, maler og rutinebeskrivelser for fellesgrader. Universitetsstyret behandler saken i løpet av 2014.

FO 10/14 Framework for the Internationalisation of Doctoral Education - FRINDOC

Rådgiver Anne Beate Maurseth innledet.

Frindoc, er et Erasmus Mundus finansiert prosjekt som vil utvikle et online selvevalueringsverktøy som gir institusjonene anledning til selv å vurdere sin praksis når det gjelder internasjonalisering av forskerutdanningen. UiB er med som partner i dette prosjektet. De øvrige er University of Hong Kong, Stellenbosch University, Imperial College London og University of Camerino.

III. Orienteringer**a. H2020.**

Fungerende avdelingsdirektør Heidi A. Espedal orienterte. Vedlegg ble omdelt i møtet.

b. Open Access budsjettpost.

Orientering fra Universitetsbiblioteket var utsendt med sakslisten

c. Strategiarbeidet.

Prorektor Anne Lise Fimreite orienterte. Ledelsen legger opp til en åpen prosess. En henvendelse om innspill vil være klar for utsending rett over påske. En interaktiv web-side vil bli opprettet. Det vil bli lagt vekt på analyser av nå-situasjonen for UIB.

Ny finansiering av nasjonal e-infrastruktur.

Vedlegg var utsendt med sakslisten.

Forsker Grand Prix 2014.

Vedlegg var utsendt med sakslisten.

Arkivkode:

FU-sak: 11/14

Sak nr.:

Møte: 15.05.14

Forskningsmeldingene 2013

BAKGRUNN

Som en del av den årlige rapportering om virksomheten, ba Universitetsledelsen i brev av 12.12.2013 fakultetene om å utarbeide forsknings-, forskerutdannings og utdanningsmeldinger for 2013. Disse meldingene er viktige dokument for rapportering av oppnådde resultater og prioritering av tiltak. Universitetsledelsen la opp til at meldingene skulle ha et hensiktsmessig format som sikret effektiv rapportering. Samlet skulle ikke de tre meldingene overstige seks sider. Frist for meldingene fra fakultetene var satt til 1. april. I det nye formatet ble fakultetene bedt om å kommentere følgende punkter på en kortfattet måte, maks 2 sider:

Forskningsmelding:

- Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2012 og planer og prioriteringer for 2014.
- Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt
- Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging
- Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte)
- Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II
- Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon2020 og annen ekstern finansiert virksomhet
- Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

RESULTATER

EU FP7

EUs 7nde rammeprogrammet var under avslutning i 2013. UiB har deltatt i 464 søknader (206 som koordinator), hvorav 97 ble innstilt til finansiering. Sammenliknet med UiO og NTNU har UiB noe bedre suksessrate (21% mot hhv. 19% og 18%). Flest søknader ble sendt til ERC. Til tross for lav suksessrate, har UiB sin største FP7 inntekt fra dette programmet. ERC prosjektene har god finansiering som ikke skal deles med partnere (med unntak av Synergy Grants).

FP7: Resultater for UiB pr. program

Pr. januar 2014

Program kortnavn	ANT. DELTAKELSER			EU-STØTTE			ANT. KOORDINATORER	
	i søknader	i innstilte prosjekter	Suksessrate deltakelser i %	i søknader (mill. euro)	i innstilte prosjekter (mill.euro)	Finansiell suksessrate i %	i søknader	i innstilte prosjekter
HEALTH	59	20	34%	32,98	9,95	30%	9	5
BIO	20	6	30%	8,68	2,10	24%	3	0
ICT	39	5	13%	15,62	1,68	11%	7	1
NMP	5	3	60%	3,98	1,34	34%	1	1
ENERGY	2			0,90			1	
TRANSPORT	0	0	0%	0,00	0,00	0%		
SECURITY	4			2,46			1	
ENVIRONMENT	44	14	32%	20,98	8,16	39%	2	2
SPACE	6	1	17%	1,75	0,44	25%	1	
SSH	24	3	13%	9,98	0,79	8%	11	1
JTI	1	1	100%	0,06	0,06	100%		
Sum Cooperation:	204	53	26%	97,38	24,53	25%	36	10
RI	18	10	56%	4,40	1,77	40%	1	1
SME	4	1	25%	0,06	0,02	25%	2	1
SIS	19	6	32%	3,67	0,82	22%	6	2
Sum Capacities:	41	17	41%	8,13	2,61	32%	9	4
ERC/Ideas	108	8	7%	199,71	16,92	8%	100	8
MCA/People	111	19	17%	5,09	4,82	95%	61	11
Totalt alle programmer:	464	97	21%	310,32	48,88	16%	206	33

Ekskl. 1. trinnsøknader ved tottrinnsprosesser og ugyldige søknader.
 Datakilde: E-Corda (Kommisjonen)

UiB fikk 2 nye tildelinger fra European Research Council (ERC) i 2013, fra Advanced Grant og Synergy Grant.

En forskergruppe ledet av Bruce Kapferer ved Institutt for Sosialantropologi skal forske på egalitarianisme i en vestlig sammenheng. I dette Advanced Grant prosjektet vil fokus være på hva som egentlig skaper skillelinjer av likheter og forskjeller.

Prosjektet Ice2Ice skal studere hva som skjer med isen på Grønland dersom sjøisen i Norskehavet forsvinner. Dette er det første Synergy Grant med norsk eller dansk ledelse. Fra norsk side ledes prosjektet av Eystein Jansen ved Bjerknessenteret.

Norges Forskningsråd

UiB administrerte i 2013 i alt 377 prosjekter finansiert av Norges Forskningsråd med en samlet økonomisk ramme på 395 millioner kroner. Fri prosjektstøtte utgjorde den største hovedaktiviteten med i alt 34% av midlene, etterfulgt av Handlingsrettede programmer med 16% prosjekter og SFF/SFI/FME med 13% av midlene. Blant fakultetene hadde MN den største porteføljen (161 prosjekt), etterfulgt av MOF (78), SV (52), HF (45), PSYK (21) og JUSS (14).

Infrastruktur

I november tildelte NFR i alt 150 millioner kroner til forskningsutstyr ved UiB. 46 av millionene skal gå til en undervannsrobot knyttet til Senter for geobiologi, et av UiBs sentre for fremragende forskning (SFF). Undervannsroboten kan gå ned til 6000 meters dyp, og er fjernstyrt. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet får i tillegg midler til en NMR-plattform i tilknytning til Kjemisk institutt og Molekylærbiologisk institutt. Over 50 millioner kroner skal brukes til et stort mikroskop som gjør at man kan se strukturer i molekyl. Institutt for geovitenskap og Bjerknessenteret får midler til et laboratorium for sedimentanalyser som muliggjør rekonstruksjon av fortidens klima på nye måter.

Det medisinsk-odontologiske fakultet fikk bevilget midler til å videreutvikle kompetanse i forskning på helseregister. Registeret gjør forskerne bedre i stand til å forske på risiko for sykdom. Allerede i dag har fagmiljøet samarbeid med Folkehelseinstituttet. Planen er at alle forskere skal kunne komme til UiB og få hjelp til planlegging og analyse når de har store datamengder.

Senter for fremragende forskning (SFF)

Ved slutten av 2012 ble UiB tildelt tre av totalt tretten nye SFFer: Birkeland Centre for Space Science, Centre for Cancer Biomarkers og Centre for Intervention Science in Maternal and Child Health. UiB deltar dessuten i stor grad i Centre for Mental Disorders Research som ledes fra UiO. Alle disse hadde oppstart i 2013.

NORKLIMA

UiB fikk i underkant av MNOK 100 av Forskningsrådets totale tildeling på MNOK 160 til norsk klimaforskning (NORKLIMA), knyttet til seks prosjekter.

Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen

Professor Rolf Bjerkvig og kollegaene hans ved Institutt for biomedisin ble i desember 2013 tildelt 16 millioner kroner fra Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen. Midlene vil styrke forskning på kreft i hjernen. Midlene vil i tillegg bidra til å få overført viten og forskning til klinikkene, ved at forskerne får økt mulighet til å bringe forskningsresultatene inn til klinisk utprøving, samt til å ta i bruk nye behandlingsmetoder for pasienter med hjernesvulst.

Bergens forskningsstiftelse (BFS)

I 2013 fikk UiB innvilget støtte til tre kandidater via rekrutteringsprogrammet til Bergens forskningsstiftelse (BFS). I de ni årene som er gått siden BFS startet sin virksomhet, er det i alt tildelt 22 rekrutteringspakker til fagmiljøer ved UiB. Sammen med bevilgningene fra Bergens medisinske forskningsstiftelse innebærer dette at MNOK 308 er blitt tilført forskningsmiljøene i Bergen fra de to Bergensstiftelsene i denne perioden.

FORSKNINGSDIREKTØRENS KOMMENTARER

Meldingene fra hvert fakultet følger vedlagt og kommenteres ikke i sin helhet, med unntak av enkelte gjennomgående fellestrekk. Publisering omtales heller ikke i vesentlig grad her, da Universitetsbibliotekets årlige publiseringsrapport legges frem for FU i en egen sak.

Oppfølging av prioriteringer

Fakultetene har etablert nye sentra og videreførte oppbygget kompetanse fra avsluttede SFF-er. Mye arbeid legges allerede i å identifisere mulige kandidater til neste SFF utlysning og oppfølging av fakultetenes ulike strategiske satsinger, samt økt innsats og målrettede tiltak for økt ekstern finansiering av forskning, særlig i Horisont 2020. Prioriterte strategiske satsninger videreføres og ligger til grunn for en målrettet faglig utvikling. I 2014-2015 vil nye handlingsplaner for forskning og forskerutdanning bli utarbeidet.

Prioritert forskningssamarbeid

Fakultetene har et bredt samarbeid med andre forskningsinstitusjoner lokalt, nasjonalt og internasjonalt som videreføres og styrkes. UH-nett vest er et aktivt nettverk. Av nye initiativ kan nevnes energisamarbeidet Science City Bergen (SCB) Og Hjortsenteret for marin økosystemdynamikk som er opprettet med HI, Nansensenteret og Uni Research. Fakultetene driver et aktivt samarbeid med BTO og aktører i offentlig og privat virksomhet. Det ble sendt inn 4 søknader om Senter for forskningsbasert innovasjon med UiB som koordinator og 7 som partner. En av

koordinatorsøknadene var MediaCity Bergen som kan gi en slagkraftig internasjonal satsing på forskning og innovasjon.

Forskningsledelse

Alle fakultet retter fornyet og økt oppmerksomhet mot behovet for styrket forskningsledelse. Det er satt i gang og gjennomført kurs og opplæring, enten ved eget fakultet eller i samarbeid med andre fakultet ved UiB eller nasjonalt. Målene for opplæringen er bl.a. å bidra til strategisk samkjøring, økt kompetanse innen utvikling og gjennomføring av forskningsprosjekter, prosjektstyring, ledelse av forskningsgrupper/team, og kommunikasjon og formidling av forskningsresultater. Det er avholdt kurs som spesielt er lagt til rette for yngre forskere.

Tverrfaglighet

Alle fakultet er engasjert i tverr- og flerfaglig virksomhet internt mellom institutt og fagmiljø ved eget fakultet, på tvers av fakultetsgrensene, men også i samarbeid med andre institusjoner nasjonalt og internasjonalt. Innen klima og miljørelatert forskning har det grodd fram flere tydelige, langsiktige og brede samarbeidsprosjekt. Dette har en klar sammenheng med stor prosjektaktivitet i klimaforskningen. Opprettelse av ulike sentre, som SFF-ene men også ERC prosjekter finansiert av EU og andre sentredannelser som Jepsen sentre for Kreftforskning og Senter for konkurransepolitikk, synes å stimulere til et langsiktig tverrfaglig forskningssamarbeid. I meldingen peker fakultetene også på tverrfaglige samarbeidsprosjekter som er forankret i Uni Research.

Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

Incentivordninger opprettholdes der de finnes, enten på fakultet- eller på instituttnivå. Fakultetene legger vekt på å øke de ansattes kunnskap om hvordan publisering kan gi bedre uttelling ved å prioritere publisering på nivå II. Økt fokus på registrering av publikasjoner i CRISTIN og instituttens godkjenningsrolle har bidratt til å styrke eierskapet til prosessen rundt publisering. Noen instituttledelser tar publisering systematisk opp i medarbeidersamtaler.

H2020

Fakultetene arbeider aktivt for mobilisering og økt deltakelse i Horizon 2020 og annen eksternfinansiert virksomhet. Fakultetene støtter søknadsprosesser og koordineringsarbeid og enkelte fakultet har etablert incentivordninger eller avsatt forskningsstrategiske midler for å stimulere fagmiljøene til å søke eksternfinansiering fra nasjonale og internasjonale kilder. FA har etablert et nettverk for forskningsrådgivere bl. a. for å sikre at det drives et systematisk informasjons- og støttearbeid i fagmiljøer ved UiB.

Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

Ingen evalueringer ble gjennomført i 2013. Fakultetene mener imidlertid at evalueringer er viktige for å synliggjøre styrker og svakheter, og oppfølging av evalueringer pekes på som et viktig strategisk virkemiddel for å styrke forskningskvaliteten. I etterkant av tidligere evalueringer har enkelte fakultet gjennomgått forskningsgruppenes sammensetning og ledelse. Gode vurderinger i evalueringer kan gi belønningmidler.

Forskningsmeldingene 2013 legges med dette frem for utvalget til orientering.

Forskningsmelding 2013

Det humanistiske fakultet
Universitetet i Bergen

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmelding for 2012 og planer og prioriteringer for 2014

I 2013 ble *Senter for humanistiske rettsstudier* (CHLS) etablert. Forskningscenteret ble etablert med UiB-finansiering som oppfølging av toppskår i forrige SFF-runde.

Videreføring av deler av kompetansen fra SFF i middelalderforskning ble implementert med tre ph.d.-stipend- og to postdoktorstillinger øremerket to nye forskergrupper ved fakultetet. *Forskergruppen middelalderstudier - topografi og nettverk* ved AHKR og *forskergruppen for middelalderfilologi* ved LLE, ble startet opp i 2013. Innenfor fagområdet middelalderstudier skal det i 2014 arbeides med utvikling av et prosjekt om Magnus Lagabøtes landslov, bl.a. i samarbeid med Det juridiske fakultet.

Fakultetet fikk i 2013 ikke tildelt nye prosjekter i konkurransen om frie midler fra NFR eller «fellesløftmidler», men ett prosjekt fikk gjennomslag i Program for samisk forskning: «Negotiating History: Photography in Sámi Culture». Fakultetet vil i 2014 styrke oppmerksomheten omkring rutiner og kvalitetssikring av eksternfinansierte prosjektsøknader ved enhetene, bl.a. med informasjonsmøter, interne fagfellevurderinger underveis i prosessen og generelt forbedret administrativ støtte for søkerne.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunn og næringsliv lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Fagmiljøene ved Det humanistiske fakultet har en lang tradisjon for samarbeid med andre forskningsinstitusjoner både nasjonalt og internasjonalt. I meldingene fra grunnenhetene fremgår hvordan samarbeidet blir videreført og styrket, og hvordan det arbeides med å opprette nye og styrke eksisterende samarbeidskanaler.

Griegakademiet ved *senter for musikkterapiforskning (GAMUT)* utarbeidet en skisse til SFI-søknad høsten 2013. Tilbakemeldingen fra forskningsrådet viste en tydelig prioritering av næringslivsrelevant forskning i vurderingen av SFI-søknader på bekostning av innovasjon i offentlig sektor. GAMUT vil i 2014 søke annen finansiering for å utvikle et vestnorsk nettverk og klynge for musikkterapiforskning og praksisutvikling i samarbeid med bl.a. UNI Helse og Helse Bergen. I juni 2013 publiserte Helsedirektoratet nye nasjonale retningslinjer for behandling av mennesker med psykoselidelser. Musikkterapi gis her en sterk anbefaling, i stor grad basert på forskning gjennomført ved GAMUT.

Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Fakultetet har i samarbeid med SV i 2013 gjennomført et felles opplæringsprogram for yngre forskningsledere. Mål for programmet var å øke kompetanse innen utvikling og gjennomføring av forskningsprosjekter med vekt på ekstern finansiering, prosjektstyring, ledelse av forskningsgrupper/team, og på feltet kommunikasjon og formidling av forskningsresultater. Forskningslederprogrammet ga også forskerne mulighet å bygge nettverk på tvers av fagmiljøer ved de to fakultetene. Fakultet vurderer å tilby tilsvarende opplæring i 2015.

Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte)

Det gjeldende forskingsstrategiske prinsipp ved HF er at satsinger skal springe ut av kompetansen i fagmiljøene. Fakultetet er tilbakeholdent med strategiske satsinger definert ovenfra og som ikke er forankret i eksisterende spisskompetanse i fagmiljøene, eller i miljøer med potensial for utvikling. Fakultetet har implementert en budsjettmodell som innebærer at resultatmidlene til forskning er fordelt videre til grunnenhetene. Grunnenhetene har dermed et større handlingsrom til å følge opp og støtte satsinger, prosjekt og søknader lokalt. Fakultetets faste stipendiathjemler er fordelt til grunnenhetene, og gir grunnenhetene stor frihet og ansvar i forhold til planlegging av til forskningsaktivitet.

Alle enhetene er i ulik grad preget av flerfaglig og tverrfaglig aktivitet enten som pådrivere eller deltakere. Ved FOF er det eksempelvis den strategiske satsingen i politisk filosofi og sinnsfilosofi som i 2014 skal videreutvikles som tverrfaglige forskningsprosjekter knyttet til miljøfilosofi på den ene siden og forholdet mellom filosofisk forskning og nevrovitenskap på den andre siden. FOF vil i tilknytning til satsingen videreutvikle samarbeidet med det juridiske og medisinsk-odontologiske fakultet samt Høgskolen in Bergen.

IF deltar i det tverrfakultære og flerfaglige forskningsprosjektet *Linguistic representations of climate change discourse and their individual and collective interpretations* (LINGCLIM) som startet i 2013 og har flere tverrfaglige forskergrupper, i likhet med de øvrige enhetene ved fakultetet.

Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

Andel av nivå 2 publikasjonspoeng ved fakultetet var i 2012 på 25 % som er litt over gjennomsnittet sammenliknet med tilsvarende fakultet ved de øvrige breddeuniversitetene. Statistikken (Aksnes & Mikki rapporten 2013) viser også at det er store årlige variasjoner i andel publikasjonspoeng på nivå 2 ved mange av enhetene. DBH-tall for 2013 er ennå ikke klare, men foreløpige data fra Cristin antyder en betydelig vekst i publikasjonspoeng for fakultetet fra året før. Grunnenhetene vektlegger publisering i poenggivende kanaler som kriterium for tildeling av *småforskningsmidler*, publiseringsstøtte og undervisningsfrie semester. Noen av instituttledelsene tar publisering systematisk opp i medarbeidersamtaler.

Arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon 2020 og annen eksternfinansiert virksomhet

Fakultet satser på å øke EU-finansiert aktivitet og flere miljøer er i gang med å identifisere prosjektmuligheter innenfor Horizon 2020. Fagmiljø med fokus på kritisk refleksjon over forholdet mellom vitenskap og samfunn ved SVT, Wittgensteinsarkivet ved FOF, Senter for humanistiske rettsstudier og fagmiljøet knyttet til *digital kultur* og elektronisk litteratur ved LLE og forskergruppen *Europas grenser* ved IF er særlig aktive her. Flere ansatte og forskergrupper arbeider med søknader til Forskningsrådet.

Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

Det ble ikke gjennomført fagevalueringer ved fakultetet i 2013.

Forskningsmelding for 2013/2014

Det matematisk naturvitenskapelige
fakultet

Til behandling i fakultetsstyret 20. mars 2014

Innhold

Innledning.....	3
1. Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2012 og planer og prioriteringer for 2014.	3
2. Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt.....	3
3. Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging	3
4. Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte)	4
5. Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II.....	4
6. Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon2020 og annen ekstern finansiert virksomhet	4
7. Oppfølging av fagevalueringer fra 2013.....	4

Innledning

Instituttene tildeles rammebudsjetter for sin samlede virksomhet. Faglig prioritering og ressursallokering skjer i hovedsak ved det enkelte institutt. Det avsettes forskningsstrategiske midler på fakultetsnivå til egenandeler og satsingsområder, vanligst i form av midlertidige stipendiat eller postdokortildelinger. Instituttene meldinger finnes i ePhorte, sak 2014/462.

1. Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2012 og planer og prioriteringer for 2014.

Fakultetet har fått tildelt et SFF i romforskning (Birkelandsenteret) ved Institutt for fysikk og teknologi fra 2013, og de neste ti neste årene vil det bli allokert betydelige ressurser til senteret fra Forskningsrådet, fakultet, institutt og UiB sentralt. I 2014 intensiveres arbeidet med å identifisere mulige kandidater til neste SFF utlysning. Fakultetet fikk i 2013 gjennomslag for viktige infrastruktursøknader i Forskningsrådet; NMR plattform (NNP), ROV (NORMAR) og paleoklimafasilitet (EARTHLAB). Fakultetsledelsen arbeider med implementering av tiltak innen områdene marin, klima, energi, livsvitenskap og nanovitenskap. Nærmere beskrivelse i punkt 2 og 4.

2. Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt

I 2013 ble energisamarbeidet Science City Bergen (SCB) etablert og gikk over i en implementeringsfase. SCB vil sammen med EnTek-bygget kunne bidra vesentlig til samarbeidet med andre FoU miljøer og Vestlandets omfattende energisektor. UiB har i dag avtaler med Statoil (Akademiaavtalen) og BKK som bidrar til å realisere aktiviteter og prosjekter innen hele bredden av vår energiforskning og – utdanning. Fakultetet ønsker å utvikle tettere og mer systematisk samhandling med instituttsektoren, og etablering av Hjortsenteret for marin økosystemdynamikk i 2014, et samarbeid mellom UiB, HI, Nansensenteret og Uni Research, er et bidrag til dette. Ytterligere to sentre er under utvikling, Hav og helse (UiB/HI/NIFES) og Bærekraftig havbruk (UiB/HI). Moderne forskningsfartøy og feltstasjoner er avgjørende for Bergen som marin forskningsby. Fakultetet ser det som viktig å videreutvikle denne infrastrukturen sammen med samarbeidspartnere. Det ble sendt to SFI søknader fra fakultetet i 2014 og fakultetet er partner i ytterligere fem søknader. Fakultetet er blitt medlem av Maritime CleanTech West, en klynge som også var pådriver ved utvikling av den ene av fakultetets SFI søknader. SFI Lakselussenteret bidrar, sammen med fakultetets øvrige sentre (SFI og FME), til å utvikle kontaktflaten mot næringslivet. Innovasjon blir stadig viktigere også i forskningsprosjekter, og samarbeid med omverden og ikke minst BTO, vil være nødvendig for å utnytte innovasjonspotensialet.

3. Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Fakultetet gjennomfører en årlig strategisamling (vårseminaret), med fakultetsstyret, ledere og tillitsvalgte. Målet er ledelses- og strategisk samkjøring, og felles forståelse. Fra 2013 har vi også etablert en todagers strategisamling for fakultetsstyret om høsten, der instituttledere og administrasjonssjefer deltar. I 2013 startet vi et utviklingsprogram for forskningsledere (16 deltakere). Vi er nå i gang med et nytt kull for 2014 (17 deltakere). Dekanetet har varslet en gjennomgang av den administrative organiseringen ved fakultet/institutt, og det er nå under tilsetting en seniorrådgiver som vil få særskilte oppgaver relatert til dette.

4. Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte)

Fakultetet har et strategiutvalg for energiforskning (SEF) og arbeider bl.a. med posisjonering for en utlysning av FME innen geotermi, i tett samarbeid med CMR og Uni Research. I 2013 ble det utarbeidet en marin strategiplan for fakultetet, og implementering er påbegynt. Innen marin bioprospektering ser vi gryende tverrfaglige prosjektsamarbeid, blant annet gjennom SFF Senter for geobiologi (CGB). CGB har omfattende dypmarin aktivitet, kompetanse og infrastruktur. Denne blir sikret gjennom det nylig etablerte Senter for dypmarin forskning. Fakultetet skal utforme en tydelig teknologistrategi, inkludert IKT, fram mot rullering av strategiplan i 2015. EnTek-bygget vil spille en nøkkelrolle for teknologiutvikling, vesentlig ikke bare for fakultetet, men for hele regionen. I 2013 leverte en arbeidsgruppe anbefalinger for fakultetets nanovitenskapelig forskning og utdanning, og Kjemisk institutt har fått et særlig ansvar for nanovitenskap. Fakultetet har etablert en god dialog med MOF om felles prioriteringer for infrastruktur og faglig samarbeid. Livsvitenskap er et område hvor fakultetene har særlig faglig samarbeid og etablering av NMR plattformen vil, sammen med CBU, bidra til ytterligere å styrke samarbeidet. CBU har en viktig rolle som nasjonal node for ELIXIR. Senter for klimadynamikk er nå organisert som Bjerknessenteret for klimaforskning. Klimaforskningen ved fakultetet har stor prosjektaktivitet, også i polare områder, og fakultetet bidrar betydelig i UiB sitt arbeid med å etablere et polart nettverk.

5. Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

Vi viderefører resultatmodellen fra fakultetet videre til instituttene, noe som er ment å stimulere til oppmerksomhet om bl.a. publisering. Utover dette har vi ingen særskilte tiltak på fakultetsnivå.

6. Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horisont 2020 og annen eksternt finansiert virksomhet

Fakultetet vil ha fokus på å øke den eksternt finansierte aktiviteten (BOA) i årene framover, og det er et mål å øke EU-andelen. De senere år har BOA ligget på oppunder 40 % av samlet aktivitet. Fakultetet har en seniorrådgiver, og lønner i tillegg en forskningsrådgiver ved FA. Disse utgjør kjernen i et nettverk for forskningsadministratorer ved fakultetet/instituttene. Målet er at nettverket skal kunne støtte også de instituttene som ikke har egne forskningsadministrative ressurser. Det er avholdt informasjonsmøter om Horisont 2020 ved alle instituttene og i tillegg har UiB sin *task force* for Horisont 2020 gitt god bistand til mobiliseringsarbeidet. Fakultetet har fokus på deltakelse i europeiske forsknings- og teknologinettverk og ble i 2014 bl.a. medlem i EERA Joint Program innen geotermi.

7. Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

I fakultetets strategiplan blir eksterne evalueringer trukket fram som viktige for å synliggjøre styrker og svakheter, og oppfølging av evalueringer pekes på som et viktig strategisk virkemiddel for å styrke forskningskvaliteten.

Forskningsmelding 2013 – Det medisinsk-odontologiske fakultet

I 2013 har fakultetet fortsatt oppfølgingen av fakultetets strategiplan og handlingsplan for forskning og forskningsinfrastruktur 2010-2014. Av planer og prioriteringer som ble skissert i forskningsmeldingen for 2012, har samtlige institutter hatt fokus på å øke eksternt finansiering, publikasjon- og doktorgradsproduksjon, samt rekruttering av både vitenskapelige og teknisk ansatte. Dette har resultert i blant annet en økning i antall publikasjoner, og det ble avlagt hele 115 doktorgrader ved fakultetet i 2013.

1. Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2012 og planer og prioriteringer for 2014

I 2012 fikk fakultetet to nye sentre for fremragende forskning (SFF) – Centre for Cancer Biomarkers (CCBIO) og Centre for Intervention Science in Maternal and Child Health (CISMAC). I tillegg er forskere fra Klinisk institutt 2 (K2) partnere i et nyopprettet SFF ved Universitetet i Oslo – Norsk senter for forskning på mentale lidelser (NORMENT). I løpet av 2013 er nøkkelpersoner tilsatt og ved alle sentrene er forskningsaktiviteten i gang, med forventninger om klar opptrapping i løpet av 2014. Institutt for global helse og samfunnsmedisin (IGS) fikk videre i 2013 tilslag om ny nasjonal infrastruktur for helseregistre for forskning, Health Registries for Research, finansiert av INFRASTRUKTUR-programmet i Forskningsrådet.

Som oppfølging av Forskningsrådets fagevaluering 2012 og ny instituttstruktur i 2013, har flere institutter gjennomgått og etablert ny forskningsgruppestruktur i 2013.

Fakultetets satsning på forskningsinfrastruktur ga i 2013 uttelling blant annet i form av forbedrede laboratoriefasiliteter for det klinisk odontologiske forskningsmiljøet i nytt odontologibygget. Det er videre etablert en ny kjernefasilitet for Biostatistikk og dataanalyse ved IGS. Tilsvarende har flere institutter i løpet av året hatt en gjennomgang av de tekniske stillingene og vil følge opp med kompetanseheving og rekruttering i 2014. Gjennomgående for instituttene planer for 2014 er å videreføre strategiske mål for økt andel eksternt finansiert forskning, økt publisering, sikre rekruttering, og bedre og styrke nasjonale, regionale og internasjonale forskningssamarbeid. I løpet av 2014 vil det bli utarbeidet nye handlingsplaner for forskning og forskerutdanning. Flere områder utpeker seg, blant annet økte ambisjoner for eksterntfinansiering (særlig Horizon 2020 i EU), utvikling av langsiktig rekrutteringsstrategi, etablere systematisk utdanning av PhD-veiledere og utredning av «forsknings-RBO» (resultatbasert omfordeling etter forskningsproduksjon).

2. Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv - lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Fakultetet har omfattende og langvarige internasjonale forskningssamarbeid som både gir økt kvalitet, økt mobilitet, samt økt andel eksternt finansiert forskning. Dette skjer i form av partnersamarbeid i prosjekter, bruk av tyngre infrastruktur, utveksling og forskningsopphold blant vitenskapelig ansatte. For å sikre økning og kvalitet relatert til internasjonalisering oppfordres alle vitenskapelig ansatte ved fakultetet til å benytte seg av de utvekslingsmulighetene som finnes, bl.a. for faglig kvalitetsutvikling og strategisk viktige søknadsprosesser.

Instituttene har som målsetting å styrke og videreutvikle samarbeidet med lokale, regionale og nasjonale samarbeidspartnere som blant annet Helse Bergen og Helse Vest, Folkehelseinstituttet, Uni Helse, Bergen Kommune, NIFES og Den offentlige tannhelsetjenesten. Oppbygging av kjernefasiliteten for Biostatistikk og dataanalyse anses som viktig eksempel på tiltak for å utvikle et tettere samarbeid med andre institutter, helseforetak og andre nasjonale institusjoner.

Av næringslivssamarbeid kan nevnes utspring fra Institutt for biomedisin (IBM) som NOVO-SEEDS (forprosjekt for en mulig firmaetablering), BerGenBio AS og Inkubator virksomhet. Fakultetet har i løpet av 2013 hatt møter med BTO og andre aktører i offentlig og privat virksomhet angående forskningsbasert innovasjon og vil følge dette opp videre bl.a. gjennom konkrete handlingsplaner.

3. Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Fra januar 2013 ble ny instituttstruktur med faglige og administrative tilpasninger implementert. Et hovedmål for endringen var å legge til rette for forskning og styrket forskningsledelse. Et resultat av dette har bl.a. vært å reorganisere forskningsgrupper for å tilrettelegge for økt samarbeid på tvers av institutter og undervisningsenheter. Det har stått sentralt for instituttene å arbeide strategisk med forskningsarbeid og å få forskningslederne aktivt med i dette arbeidet. Flere av instituttene har sendt sine forskningsledere på lederkurs og fakultets lederkurs for yngre forskere, samt strategiseminarer og andre relevante kurs og seminar. I tillegg har det vært viktig å operasjonalisere i forhold til målsettingene om økt ekstern finansiering, internasjonalisering, rekruttering, publisering etc. Fakultetets tre forskningsrådgivere er en sentral støttefunksjon, spesielt i forhold til søknadsprosesser og posisjonering med tanke på kommende utlysninger. I 2014 rulleres fakultetets forskningsstrategi og det utarbeides nye handlingsplaner som skal gjelde fram til 2016.

4. Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte)

Samtlige institutter ved fakultetet deltar i flere tverrfaglige og flerfaglige satsinger. Foruten SFF-ene CISMAL, CCBIO og NORMENTS, og EU-prosjekter som ERC, kan nevnes Jebsen-sentrene for Nevropsykiatriske lidelser, senteret for multippel sklerose, senteret for diabetes genetikk, samt Jebsen-senteret for kreftforskning som starter opp i 2014 og Senter for alders- og sykehjemsmedisin som åpnet i 2012.

Det arbeides videre med finansiering av Senter for tverrprofesjonell samarbeidslæring i primærhelsetjenesten. De kliniske instituttene samarbeider tett med helseforetakenes avdelinger i forhold til deres felles strategier for forskningsaktivitet, og deltar her bl.a. i flere nasjonale kompetansesentra. Flere institutter samarbeider med Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, blant annet rundt bioinformatikk og infrastruktur.

Fakultetets kjernefasiliteter innen proteomikk, mikroskopi, genomikk, metabolomikk, flow cytometri, biostatistikk og dataanalyse, samt dyreavdelingen vil betjene samtlige forskere ved fakultetet. I tillegg inngår kjernefasiliteten for biostatistikk i den nasjonale forskningsinfrastrukturen «Health Registries for Research».

5. Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

Instituttene får årlig tildelt belønningstilskudd basert på innsats og resultater innen forskning og undervisning, og publikasjoner inngår som en faktor i denne modellen. Noen institutter har også signalisert at de vil premiere nivå II publiseringer, der økonomien gir mulighet for det. Flere institutter lager oversikt over publiseringsaktiviteten fordelt på forskningsgrupper og forsker, og publisering inngår i bl.a. medarbeidersamtaler. Fakultetet deler videre ut priser hvert år – bl.a. for beste publikasjon..

Det arbeides også med å øke de ansattes kunnskap om hvordan publisering kan gi bedre uttelling ved å prioritere publisering på nivå II, og i 2014 utredes bl.a. hvilke aspekter for publisering (antall publikasjoner, publikasjonspoeng, siteringer, samarbeid internasjonal, o.a.) som bør inngå i en revidert forsknings-RBO. En økt satsing på postdoktorstillinger forventes på sikt å bidra til økt publisering på nivå II.

6. Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon2020 og annen ekstern finansiert virksomhet

Fakultetet arbeider strategisk for økt mobilitet og ekstern finansiering. Det er viktig å gi forskerne nødvendig informasjon og motivere dem til å kunne orientere seg og se mulighetene, bl.a. gjennom incentivordninger (allerede etablert for bevilgninger fra Kreftforeningen og EU). Instituttene informerer løpende om utlysninger til sine forskere via nyhetsbrev o.l. Fakultetet har hatt et stort løft med ansettelse av de tre forskningsrådgiverne som gir forskerne direkte søknadsveiledning. Forskningsrådgiverne blir også hentet inn i evaluering av søknader, slik at søknadene for fremtiden kan bli enda bedre og dermed gi flere tilslag.

7. Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

Ved flere institutter har forskningsgruppenes sammensetning og ledelse, samt teknikerressursene blitt gjennomgått i etterkant av fagevalueringene. Forskningsmiljøene som ble vurderte som «excellent» fikk i 2013 – som i 2012 – belønningsmidler fra fakultetet.

FORSKNINGSMELDING 2013

DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

April 2014

Forskningsmelding 2013 - Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bakgrunn

Forskningsmeldingen for Det samfunnsvitenskapelige fakultet gir en overordnet vurdering av forskningsaktiviteten i 2013. Meldingen er utformet i samsvar med mal fra universitetsdirektøren.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i 2012 og planer og prioriteringer for 2014

Strategisk plan for 2011-2015 for Det samfunnsvitenskapelige fakultet vektlegger at sterke fagmiljøer med solid disiplinforankring er en sentral forutsetning for å oppnå faglig bredde og kvalitet ved instituttene. Fakultetet har fem temaområder for forskningsaktiviteten: *Utviklingsrelatert forskning; Velferd, arbeidsliv og migrasjon; Demokrati og rettsstat; Klimaendringer og samfunnsmessige konsekvenser og tiltak, samt Informasjon, kommunikasjon og kultur.* Aktiviteten innen utviklingsforskning er omfattende og fakultetet har investert i feltet gjennom flere år. Flere institutter viser de senere årene økende aktivitet innen forskningsfeltet klima og energiomstilling. I tillegg til omfattende aktivitet innen de tematiske områdene vil fakultetet særlig trekke frem *Norsk medborgerpanel* som drives av Institutt for sammenliknende politikk i samarbeid med andre institutter og Uni Rokkansenteret. *Norsk medborgerpanel* er en svært viktig ressurs for samfunnsvitenskapelig forskning om holdninger og holdningsendringer. Ved Institutt for økonomi er *Gruppe for trygdeøkonomi* finansiert av Norges forskningsråd. Det arbeides for å sikre en videre ekstern finansiering for denne satsingen.

I strategiperioden har det vært et økende fokus på å øke omfanget av eksternfinansierte prosjekter. Horizon 2020 åpner store muligheter for ekstern finansiering og internasjonalt samarbeid. Det har høy prioritet å oppnå prosjekter innen fakultetets prioriterte områder. God forskningsledelse og økt publisering er også viktige prioriteringer.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv

Det samfunnsvitenskapelige fakultet har som mål at fagmiljøene skal hevde seg internasjonalt og samarbeide med anerkjente forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Alle instituttene rapporterer om omfattende samarbeid med forskningsinstitusjoner i inn- og utland. Det er et godt samarbeid med andre fakulteter ved UiB, andre universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. I randsonen er særlig Uni Rokkansenteret, Chr. Michelsens Institutt (CMI), Bjerknessenteret, Institutt for samfunnsforskning (ISF) og Samfunns- og næringslivsforskning AS (SNF) viktige partnere. Institutt for informasjons- og medievitenskap har sammen med utenlandske universiteter og norske næringspartnere innen media-sektoren søkt om finansiering av et Senter for forskningsdrevet innovasjon, *Bergen Journalism Lab*, som kan gi *MediaCity Bergen* en slagkraftig internasjonal satsing på forskning og innovasjon. Medieklyngen har ambisjoner om å danne grunnlag for innovativ forskning innen medie-, kultur- og teknologiforskning. Institutt for økonomi har etablert samarbeid med SFF *Centre for Cancer Biomarkers* ved Det medisinsk-odontologiske fakultet. Institutt for sammenliknende politikk har omfattende samarbeid med Fudan University i Shanghai. Institutt for sosialantropologi peker på at sosialantropologien har en

bredkontaktflate ikke bare mot andre samfunnsvitenskapelige fag, men også mot humanistiske og naturvitenskapelige fag, jus og medisin.

Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Ved instituttene er temabaserte forskningsgrupper et viktig virkemiddel for faglig utvikling. Flere av instituttene har gjennomført en konsolidering av forskningsgruppene. Noen institutter ser på gruppene som et strategisk virkemiddel. Andre institutter anser forskningsgruppene som et mer uformelt faglig fellesskap. Ved Institutt for informasjons- og medievitenskap er forskningsutvalget forum for drøfting og utvikling av instituttets forskningsstrategi. Fakultetet ser forskningsgrupper med en tydelig profil og god ledelse som et viktig virkemiddel for å sikre god forskningsledelse. I 2013 gjennomførte Det samfunnsvitenskapelige fakultet i samarbeid med Det humanistiske fakultet et forskningslederprogram for yngre/nyansatte forskere ved de to fakultetene. Programmet omfattet tre moduler med temaene: 1) eksternfinansierte forskningsprosjekter – fra idé til realisering, 2) forskningsledelse og 3) formidling. De to fakultetene planlegger en ny gjennomføring i 2015.

Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger

Forskningen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet er disiplinorientert og inngår i ulike flerfaglige og tverrfaglige initiativ. Innen alle fakultetets strategiske forskningssatsinger er det samarbeid om prosjekter og faglige aktiviteter som involverer flere disipliner. Større programutlysninger innen NFR og EU etterspør i større grad tverrfaglige og flerfaglige tilnærminger i prosjektene. Fagmiljøenes evne til samarbeid på tvers av disiplinrensere er en viktig forutsetning for å posisjonere seg for eksternt finansiert forskning. Prosjektet *Climate Crossroads* som involverer forskere fra flere institutter ved fakultetet er et eksempel på tverrfaglig forskning. *Medborgerpanelet* er også resultat av bredt faglig samarbeid mellom flere av instituttene. Ved Institutt for sosialantropologi er det EU-prosjektet *European Consortium for Pacific Studies* (ECOPAS) et godt eksempel på tverrfaglig forskning som også omfatter fagdisipliner utenfor fakultetet. Institutt for økonomi er involvert i *Bergen Center for Competition Law and Economics* (BECCLE). Dette er et nært faglig samarbeid mellom økonomer, jurister og statsvitere, og satsingen skjer i samarbeid med Konkurransetilsynet.

Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

Fakultetets publikasjonsaktivitet har hatt en betydelig vekst etter 2005. Året 2012 var et toppår for fakultetet samlet med 267,2 publikasjonspoeng. Beregninger for 2013 tilsier et resultat på 265 publikasjonspoeng. Institutt for informasjons- og medievitenskap har vist en jevn økning i publikasjonsaktiviteten og antall poeng er mer enn fordoblet siden 2007. Det er variasjon fra år til år i omfanget av publisering på nivå II. Fakultetet ser det som viktig å motivere til publisering på høyt nivå, men det er også viktig å ta hensyn til at forskning må publiseres i de fora og den sammenhengen de passer best inn. Det er fortsatt utfordringer ved at publiseringen er skjevt fordelt i den vitenskapelige staben. Flere av instituttene rapporterer at de har lokale incentiv-ordninger for å stimulere til publisering. Økt fokus på registrering av publikasjoner i CRISTIN og instituttens godkjenningsrolle har bidratt til å styrke eierskapet til prosessen rundt publisering.

Arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon 2020 og annen ekstern finansiert virksomhet

Fakultetet oppnådde kr 50,9 mill. i eksternfinansiert aktivitet mot et mål på kr 52,5 mill. i 2013. Inntektene fra Norges forskningsråd var kr 36,2 mill. mot et antatt mål på kr 36 mill. Det ble sendt inn 59 søknader til Norges forskningsråd på totalt kr 256,9 mill. Av disse er 11

prosjekter innvilget med en total ramme på kr 38,6 mill. Det ble sendt 21 søknader til FRIPRO og to prosjekter ble innvilget. I den nye ordningen med støtte til unge forskertalenter ble ytterligere to prosjekter innvilget. Det ble også sendt en rekke søknader til Norges forskningsråd i november 2013, blant annet til VAM-programmet. Resultatene av behandlingen er ikke klar.

I 2013 ble det sendt få søknader til EU-finansierte program. Dette skyldes delvis overgangen fra FP7 til Horizon 2020 med få utlysinger. Interessen for ERC er økende, og totalt ble det sendt åtte søknader til ERC i siste utlysingsrunde. Institutt for sosialantropologi oppnådde en ERC Advanced Grant til prosjektet *Egalitarianism*. To søknader til ERC Consolidator Grant ble utviklet i 2013, begge fra Institutt for informasjons- og medievitenskap, men de oppnådde ikke finansiering. En søknad til ERC Starting Grant fra Institutt for sammenliknende politikk kom til siste evalueringsrunde, men oppnådde dessverre ikke finansiering. Institutt for økonomi har til behandling en søknad til ERA-NET, NORFACE, sin utlysing *Welfare State Futures*.

Fakultetet arbeider systematisk for å motivere søkere til ERC og til andre deler av Horizon 2020. Vi samarbeider med Forskningsadministrativ avdeling og instituttene om dette. For å stimulere til gode søknader til Forskningsrådet og Horizon 2020 gir fakultetet støtte til søknadsprosesser og koordineringsarbeid. Institutt for sammenliknende politikk har dedikert en vitenskapelig ansatt til å vurdere hvordan instituttet og forskerne kan posisjonere seg for europeiske forskningsprosjekter. Andre institutter har valgt andre opplegg for å styrke den eksternt finansierte aktiviteten. Fakultetet vil fortsette arbeidet for å styrke eksternt finansierte forskningsaktivitet på områder som står sentralt i vår virksomhet.

FORSKNINGSMELDING 2013

DET JURIDISKE FAKULTET

1. Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2012 - og planer og prioriteringer for 2014

I henhold til fakultetets strategiplan for perioden 2011-2015 skal fakultetet skal prioritere et langsiktig ressursmessig løft til fagområdene strafferett- og straffeprosess, konkurranse- og markedsrett og formuerett.

Fagområdene strafferett og straffeprosess samt konkurranse- og markedsrett ble styrket i 2013 i form av ytterligere rekruttering. Strafferettsmiljøet ble styrket gjennom tilvekst på alle nivå (stipendiat/professor). I 2014 vil det innen dette fagområdet arbeides aktivt med prosjektutvikling i ulike retninger – blant annet mot NFR og mot Finansmarkedsfondet. Når det gjelder formuerett, også et prioritert fagområde, var rekruttering en hovedutfordring i 2013. På tross av gode kandidater til stipendiatstilling, valgte disse til slutt arbeid utenfor academia. Det arbeides målbevisst for ytterligere å styrke de tre prioriterte fagområdene i 2014 gjennom økt rekruttering.

Fakultetets grunnlovssatsing ble videreført i 2013, blant annet med et større grunnlovssymposium. Det tredje og siste i rekken av grunnlovssymposier i regi av fakultetet gikk av stabelen i februar 2014. Når det gjelder det tidligere sentrale satsingsområdet Demokrati og rettsstat, vil eventuell videre aktivitet avklares i samråd med Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

En fortsatt stor utfordring er å rekruttere vitenskapelige personale til faste stillinger ved fakultetet i tråd med vekstambisjonen uttrykt i strategiplanen og i tidligere plandokumenter. Det ble i 2012 nedsatt et rekrutteringsutvalg som i 2013 la fram en innstilling med tiltak for en mer systematisk og langsiktig oppbygging av forsknings- og undervisningskompetansen.

For å øke rekrutteringen til stipendiatstillinger, vil fakultetet videreføre den etablerte ordningen med studentstipend (studenter som skriver stor masteroppgave) til forskergrupper som er villige til å ta ansvar for kandidater. I forlengelsen av masteroppgavene er det lagt opp til et løp med vit.ass./universitetslektorstilling for at disse i ettertid kan søke ph.d.-stillinger.

Det arbeides kontinuerlig med å tilpasse forskningsadministrasjonen til den vitenskapelige virksomheten ved fakultetet. Den vitenskapelige staben har økt i løpet av 2013, og det trengs mer administrativ støtte til å synliggjøre og gjennomføre den forskningen som utføres. For å øke den eksterne prosjektporteføljen, vil administrasjonen samarbeide med forskergrupeledere og sentrale prosjektledere for å komme fram til ulike stimulerings tiltak.

2. Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv – lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Ett av de prioriterte forskningssamarbeidene lokalt er Senter for konkurransepolitikk (BECCL – Bergen Center for Competition Law and Economics). Senteret er et samarbeid med Institutt for samfunnsøkonomi, NHH og Det juridiske fakultet, med tette faglige kontakter til Konkurransetilsynet, SNF, CMI og UiO. Senteret ble i fjor samlokalisert med fakultetet og har jevnlig, tverrfaglige seminarer.

I løpet av 2013 har det også vært møteaktivitet i det såkalte «Bankjuridisk Forum», en arena der jurister fra bank- og finansnæringen og fra formuerettsmiljøet ved fakultetet møtes for å holde hverandre faglig oppdatert.

Internasjonalt har fakultetet hatt særlig søkelys på Russland, Kina og Nord-Amerika. Det planlegges også i 2014 delegasjonsreiser til Kina og Nord-Amerika for å styrke og utvikle forskningssamarbeidet. Gjennom den målbevisste satsningen på samarbeid med utvalgte kinesiske juridiske fakulteter, så vi i 2013 en økt aktivitet både når det gjelder studentutveksling og forskningssamarbeid. Det planlegges videre et nytt seminar med forskere fra samarbeidende institusjoner fra England og Skottland. Gjennom eksternfinansierte

forskningsprosjekter pågår det samarbeid med flere forskningsinstitusjoner i Norden og Europa, i tillegg til Nepal, Russland og Tanzania.

3. Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Forskerlederutviklingsprogrammet som fakultetet gjennomførte i 2012, hadde et særlig søkelys på avklaring av forskergruppelederrollen. Konkrete tiltak som ble gjennomført i 2013 for å styrke denne rollen var blant annet personlige driftsmidler til forskergruppeleder og vit.ass.-ressurser allokert til forskergruppene. Disse tiltakene vil bli opprettholdt i 2014. Som et ledd i oppfølgingen av lederutviklingsprogrammet, ble det i 2013 etablert et forum for forskergruppeledere. Det ble også foretatt sonderinger med sikte på å opprette et prosjektlederforum, men det ble konkludert med at det ikke var behov for et slikt forum. I 2013 ble det avholdt et allmøte om professorrollen, et møte som var planlagt i forlengelsen av forskerlederprogrammet.

Innenfor strategiperioden er det også et mål å utvikle forsknings- og undervisningsteam, der forskergruppen nødvendigvis må spille en viktig rolle. Slike team ble ikke etablert i 2013, men vil følges opp i 2014.

4. Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsinger (pågående og planlagte)

I sammenheng med Senter for konkurransepolitikk (BECCL) og satsingsområdene konkurranse- og markedsrett og formuerett, inngår det samarbeid med ulike økonomiske fag. Videre har fakultetet et tverrfaglig samarbeidsprosjekt med Det psykologiske fakultet innen konfliktmekling. Innenfor Demokrati og rettsstat har det vært tverrfaglig samarbeid med en rekke fagmiljøer, primært innen samfunnsvitenskapene og humaniora. I de eksternfinansierte prosjektene inngår det samarbeid med samfunnsvitenskapelige fag, biologi og medisin. Det er igangsatt et ambisiøst prosjekt sammen med Nasjonalbiblioteket og Humanistisk fakultet for å forske på Landsloven av 1274 frem mot 750-årsjubileet i 2024.

5. Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

Fakultetet har som mål å styrke omfanget av internasjonal publisering og å øke omfanget av nivå II-publisering. Når det gjelder internasjonal publisering, pågår det et prosjekt for å tilrettelegge for slik publisering (bla gjennom bibliometriske analyser, språktjenester m.m.). Forskergruppen for strafferett og straffeprosess etablerte i fjor det elektroniske tidsskriftet Bergen Journal of Criminal Law & Criminal Justice (open access- helt gratis) på nivå I der det primært vil bli publisert på engelsk.

6. Kort omtale av arbeid for mobilisering og økte deltakelse i Horizon2020 og annen eksternfinansiert virksomhet

Fakultetet har som mål å delta i H2020 med minst ett prosjekt i kategorien «Societal challenges» og vil løpet av våren 2014 legge en plan for det videre arbeidet når det gjelder posisjonering. De mest aktuelle temaene er samfunnssikkerhet og risiko og marin forskning. Det arbeides systematisk med å øke den eksternfinansierte prosjektporteføljen, primært med midler fra Norges forskningsråd (marin forskning, miljøforskning, samfunnssikkerhet/risiko, velferd, arbeidsliv og migrasjon, fri prosjektstøtte). Videre har fakultetet søkt Bergens forskningsstiftelse (rekrutteringsprogrammet) om midler til et forskningsprosjekt knyttet til folkerett.

7. Oppfølging av fagevalueringer fra 2013

Den siste fagevalueringen av rettsvitenskap var i 2009. Med bakgrunn i denne ble det lyst ut institusjonsforankrete strategiske midler som styrket satsingsområdene konkurranse- og markedsrett, samt formuerett. Disse prosjektene nærmer seg nå slutten. I løpet av perioden har det skjedd en styrking og vitalisering av konkurranse- og markedsrettmiljøet ved fakultetet. Formuerett behøver fortsatt en styrking, jf omtalen ovenfor om vanskeligheter knyttet til rekrutteringssituasjonen.

Forskningsmelding for 2013, Det psykologiske fakultet

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskningsmeldingen for 2012 og planer og prioriteringer for 2014

Strategisk plan 2011-2015 for Det psykologiske fakultet legger til grunn at fakultetet skal stimulere fagmiljøene til grunnleggende nysgjerrighetsdrevet forskning og videreutvikling av de fagdisipliner som er representert ved fakultetet. Fakultetets forskningsområder er basal og anvendt forskning innenfor helse, psykologi og utdanning/læring, samt utviklingsrelatert forskning. Fakultetet ønsker å gi fremragende forskningsmiljøer gode vilkår og samtidig støtte nye forskningsmiljø som bidrar til kunnskap av høy internasjonal kvalitet.

Fakultetet tilstreber god forskningsetisk praksis og stimulerer fagmiljøene til å søke finansiering i samhandling med for eksempel næringsliv, utdannings- og helseinstitusjoner. Fakultetet erfarer god rekruttering til faste og midlertidige stillinger, noe som er viktig for å sikre fornyelse og kontinuitet i fag og forskningsområder. God forskningsledelse er et sterkt prioritert område for fakultetet, både som svar på NFRs evaluering (2011) og for å bidra til at våre yngre forskere kan ta ansvar for å lede større og mer komplekse prosjekter samt å søke eksterne forskningsmidler.

Prioritert forskningssamarbeid med andre forskningsinstitusjoner samt samfunns- og næringsliv – lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Det psykologiske fakultet samarbeider aktivt med andre fakulteter ved UiB, samfunns- og næringsliv i regionen, andre universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. Vi ser det som viktig å styrke samarbeidet med andre forskningsinstitusjoner og ønsker i tillegg å styrke samarbeidsflaten mot Bergen Teknologioverføring (BTO). Våre fagmiljø driver i dag forskning med relevans for klinikk, forbyggende arbeid, skole og næringsliv.

Flere av våre forskningsmiljø er i dag knyttet til en intensjonsavtale om forskning og kvalitetsutvikling med Helse Bergen. Også flere tilgrensende helseinstitusjoner (stiftelser) har ønsket å knytte seg opp mot fakultetet i løpet av 2013. Det arbeides aktivt med å styrke samarbeidet med andre samarbeidspartnere i regionen, og flere samarbeidsavtaler er under utarbeidelse. Avtalene er knyttet til videreføring av dobbelkompetanseprosjektet og til forskningssamarbeid mellom ansatte i helseinstitusjon og fakultetets ansatte.

Fakultetet har bygget opp kompetanse innenfor samfunnssikkerhet og maritim forskning med vekt på Bergen og Vestlandet som maritimt tyngdepunkt. Vi har forskningskompetanse og prosjekter innenfor transportsikkerhet, risikostyring, ledelse og krisehåndtering. Videre har fakultetet forskningsprosjekter knyttet til høyskoler innenfor temaet skole- og opplæring blant annet i samarbeid med UH-NettVest og rektorskolen.

Fakultetet viderefører flere EU prosjekter og utviklingsrelatert forskning. Det er ønskelig å etablere flere samarbeidsarenaer internasjonalt og gjennom NORHED-programmet. Dette er spesielt aktuelt der fakultetet har sine internasjonale masterprogram: Gender and Development og helsefremmende arbeid.

Arbeid for å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging

Fakultetet har i 2013 prioritert å styrke strategisk forskningsledelse ved å stimulere til å utvikle nye forskningssatsinger ved fakultetet og legge til rette for at yngre forskningsledere får utviklingsmuligheter. I denne sammenheng har Det psykologiske fakultet ved UiB og psykologimiljøene ved Universitetet i Tromsø, NTNU og Universitetet i Oslo gått sammen om et lederutviklingsprogram for yngre forskningsledere. Det nasjonale programmet ble initiert ved UiB og ledes og koordineres ved Det psykologiske fakultet. I november 2013 avsluttet første kull med 16 kandidater sin opplæring. I løpet av programperioden (2012-2013) ble det av deltakere ved vårt fakultet (fem kandidater) sendt ni søknader om eksterne midler, hvorav fire ble sendt til internasjonale finansieringskilder (EU, EØS). Det planlegges å videreføre ordningen fra høsten 2014. Programmet vil fortsatt bli ledet fra Det psykologiske fakultet, UiB.

Tverrfaglige og flerfaglige initiativ og satsninger (pågående og planlagte)

Fakultetet vil videreføre regionalt samarbeid, styrking av den nasjonale satsing på rusmiddelforskning og satsinger innenfor UiBs sentrale innsatsområder. Vi har tildelt såkornmidler til et bredt representert fagmiljø som arbeider med rus- og avhengighetsforskning i samarbeid med Helse Bergen og Bergenklinikkene. Fakultetet er også involvert i flere tverrfaglige samarbeidsprosjekter som er forankret i Uni Research. Fakultetet ønsker å prioritere tverrfakultære satsinger innenfor utviklingsforskning, marin/maritim forskning, miljørelatert forskning, rus og psykisk helse samt forebyggende helsearbeid. I tillegg ønsker vi å følge opp fellessatsinger med jus knyttet til barnevern, konfliktmegling, og retts- og fengselspsykologi. Videre blir det viktig å følge opp tidligere samarbeid med MOF innenfor grunnforskning innenfor nevro- og naturvitenskap (MNT-satsning) der fakultetet har meget god forskningsmiljøer (ERC,SFF). Det psykologiske fakultet har over flere år bygget opp en omfattende laboratorievirksomhet knyttet opp mot hjerneavbildning, søvnforskning, sosialpsykologiske eksperimenter. Det arbeides i disse dager også med IKT-løsninger knyttet til utdanningsforskning og klinikk. Klima- og miljøforskning ved UiB kan utvikles gjennom tverrfakultært samarbeid, og fakultetet ønsker å kunne samarbeide innenfor felt knyttet til forbrukeratferd og miljøvalg, klima og miljø i skole og opplæring.

Tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II

Fakultetets publikasjonsaktivitet har hatt en betydelig vekst i løpet av perioden 2005 til 2012 (61 %) og trenden de to siste årene viser at vi har lagt oss på et stabilt publiseringsnivå på rundt 190 publikasjonspoeng. I perioden 2011-2012 var fakultetets forskere blant de mest produktive ved UiB med 1,17 publiseringspoeng pr ansatt. Når det gjelder publisering på nivå 2 har andelen ligget relativt stabilt på rundt 20 % i perioden 2005 – 2012. Tallene fra 2013 viser en sterk økning i publisering på nivå 2 på hele 36 %. Det blir viktig å vurdere om dette er en vedvarende trend eller tilfeldig variasjon. Når det gjelder UiBs avsetning til publisering i Open Access-tidsskrifter har vårt fakultet benyttet alle tildelte midler i 2013. Vi ser disse midlene som et viktig virkemiddel for å øke rekkevidde og distribusjon av forskningsresultater fra UiB.

Kort omtale av arbeid for mobilisering og økt deltakelse i Horizon 2020 og annen eksterntfinansiert virksomhet

En stor del av fakultetets forskning baserer seg på eksternt finansiering. Det er en prioritert oppgave å øke andelen prosjekter som mottar finansiering fra NFR, regionale helseforetak og midler fra regionale forskningsstiftelser, private og offentlige kilder. IBMP og HEMIL har lang erfaring med EU prosjekter og fakultetet ønsker å øke omfanget av EU-finansiering. Fakultetet har derfor i årets budsjett avsatt forskningsstrategiske midler til å stimulere fagmiljøene til å søke eksternt finansiering, både fra nasjonale og internasjonale finansieringskilder. Dette er av særlig betydning i lys av den pågående utlysningen av midler gjennom Horizon 2020.

Fakultetet har i 2012 og 2013 hatt et stort fokus på å stimulere fagmiljøene til å søke eksterne midler, og vi erfarte i 2013 at dette arbeidet resulterte i en økning av antall innsendte søknader. I 2013 sendte Det psykologiske fakultet 54 søknader om til sammen 221 millioner kroner til eksterne finansieringskilder. Det arbeides med å bedre tilslaget som i 2013 var ca. 15 % (av antall søknader). Støtte til forskningsmiljøenes arbeid med å søke eksterne forskningsmidler vil være en prioritert oppgave for fakultetet også i 2014.

Oppfølging av fagevalueringen fra 2013

Anbefalinger og råd fra fagevalueringer danner basis for generelle tiltak og faglige prioriteringer. Slik vil de være et redskap for vårt strategiske og faglige utviklingsarbeid. Fagerbergutvalget og NFR-evalueringen av psykologi og helseforskning setter fokus på ansattes bruk av egen forskningstid. Universitetenes samfunnsoppdrag blir i større grad enn tidligere satt i fokus. I fakultetets oppfølging av NFR-evalueringen har vi derfor blant annet valgt å synliggjøre forventninger til ansattes bruk av egen forskningstid. For blant annet å kunne legge til rette for sammenhengende bruk av forskningstid utenom forskningstermin, har fakultetet innført arbeidsplaner som ett viktig redskap for planlegging av tid til henholdsvis undervisning og forskning.

Fakultetet ønsker å ha fokus på unge forskere og mener at det er viktig å sikre langsiktig rekruttering til forskningsgruppene. Enkelte av fagmiljøene er spesielt sårbare, enten fordi miljøene er små, eller at alderssammensetningen gjør det spesielt viktig å sikre kompetanseoppbygging av nyutdannede stipendiater gjennom flere rekrutteringsstillinger.

Årets tildeling fra UiB sentralt for stipendiat og postdoktorstillinger er mindre enn lønnsforpliktelsene og en har nå ikke midler til utlysning av nye stipend før tidligst høsten 2014. Fakultetet ser på dette som en spesiell utfordring da det er ønskelig å kunne prioritere flere tverrfakultære satsingsområder fremover bla utviklingsforskning, rus og psykisk helse, forebyggende helsearbeid/ samhandlingsreformen, maritim forskning (marin) forskning og dels klima og miljø (menneskelige faktorerets betydning for klima og miljø) der fakultetet har flere samarbeidsarenaer og god faglig kompetanse

Arkivkode:

FU-sak: 12/14

Sak nr.:

Møte: 15.05.14

Forskerutdanningsmeldingene 2014

Bakgrunn

Som en del av den årlige rapportering om virksomheten, ba Universitetsledelsen i brev av 12.12.2013 fakultetene om å utarbeide Forsknings-, forskerutdannings og utdanningsmeldinger for 2013. Disse meldingene er viktige dokumenter for rapportering av oppnådde resultater og prioritering av tiltak. Universitetsledelsen la opp til at disse meldingene skulle ha et hensiktsmessig format som både sikret effektiv rapportering og tydelig fikk fram satsinger og resultat, styrker og svakheter. Antallet punkter ble derfor redusert og samlet skulle ikke de 3 meldingene overstige seks sider. Forskerutdanningsmeldingen kan også anses som en årlig oppfølging av Handlingsplan for forskerutdanningen. Frist for meldingene fra fakultetene var satt til 1. april.

Forskerutdanningsmeldingen utfyller framstillingen i *Rapport og planer 2013-2014*, som er universitetets årlige rapport til Kunnskapsdepartementet. *Rapport og planer* er strukturert rundt universitetets fastsatte styringsparametre og handlingsplaner, mens forskerutdanningsmeldingen skal gi en helhetlig framstilling av ph.d.-virksomheten.

Fakultetenes forskerutdanningsmeldinger skal fungere som en selvevaluering for fakultetene, der nødvendige planer og justeringer for påfølgende periode presenteres i henhold til de resultater som er oppnådd. Fakultetene har hatt frist til 1. april for ferdigstilling av utdanningsmeldingene.

I det nye formatet ble fakultetene bedt om å kommentere følgende punkter på en kortfattet måte, maks 2 sider:

- 1) Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2012 og planer og prioriteringer for 2014
- 2) Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – vurdering
- 3) Gjennomstrømning - vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne
- 4) Underkjenning - vurdering og behov for tiltak
- 5) Veilederopplæring - vurdering av situasjon, effekter og behov
- 6) Kvalitetssikring av forskerutdanning -vurdering av situasjon og behov

Resultater

Antall disputaser

Universitetet i Bergen kreerte i 2013 265 nye doktorer. Dette er en oppgang på 11 fra forrige rekordår i 2011 og en oppgang på 14 sammenliknet med 2012. Til sammenlikning hadde NTNU en nedgang i antall kreerte kandidater fra 374 i 2012 til 371 i 2013, mens UiO hadde en relativ mindre økning enn UiB, fra 511 til 524 kandidater. Av UiBs 265 nye doktorer i 2013 er 140 kvinner, 86 er utlendinger. For tredje gang er det flere kvinnelige enn mannlige doktorander. Andelen utlendinger har de siste årene vært ca 1/3 av doktorandene.

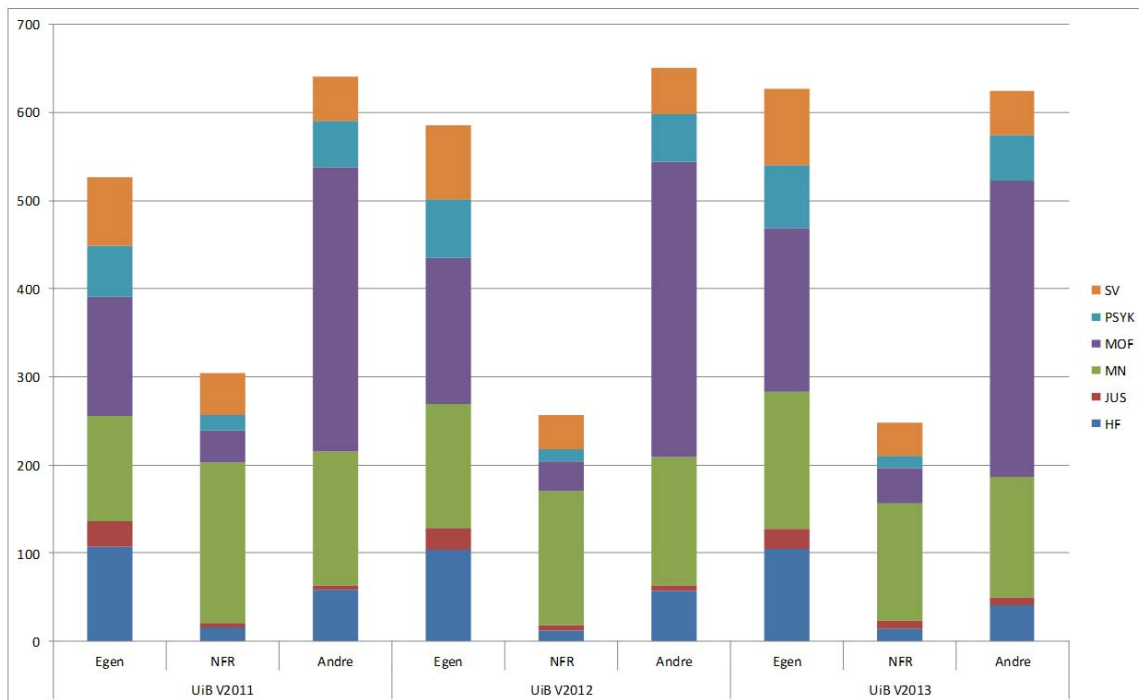
Gjennomstrømningstid

I 2013 var gjennomstrømningstiden på de kandidater UiB har arbeidsgiveransvar for 3,5 år (fratrasket årsverk brukt på permisjoner, pliktarbeid, spesialisering, eller ordinær utdanning). Dette er en forbedring på 0,1 år sammenliknet med 2012.

Antall kandidater

UiB hadde i 2012 ifølge DBH 1508 registrerte doktorgradskandidater, hvorav 622 er knyttet til eksterntfinansierte prosjekter (utenom Forskningsrådet). Tallene for 2013 vil ikke være klare før oktober 2014. Av 268 nye avtaler i 2012 var 37,3 % eksterntfinansierte prosjekter. Dette er en nedgang fra 2012 hvor 50% av de nye avtalene var eksterntfinansierte. Den største økningen av nye doktorgradsavtaler kommer fra egen budsjetttramme, 137 nye avtaler i 2012 mot 76 i 2011. Her har UiB en større økning enn både UiO og NTNU, som øker med hhv 15 og 36.

Nye avtaler ved UiB fra våren 2011 til våren 2013 (kilde DBH)

UiB ph.d.-stillinger finansieringsfordeling. Tall fra DBH.]

Nye doktorgradsavtaler, totalt (kilde DBH)

Institusjon	2008	2009	2010	2011	2012
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	441	376	348	308	351
Universitetet i Bergen	210	183	183	199	268
Universitetet i Oslo	477	446	478	474	525

Nye doktorgradsavtaler, egen budsjetttramme (kilde DBH)

Institusjon	2008	2009	2010	2011	2012
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	138	156	167	160	175
Universitetet i Bergen	79	66	64	76	137
Universitetet i Oslo	138	147	180	155	191

Underkjenninger

I alt ble 22 avhandlinger underkjent ved UiB i 2013; 20 ph.d.-avhandlinger og 2 dr. philos.-avhandlinger. Bare én avhandling (dr.philos) var 2. gangs underkjenning. Antallet underkjenninger er en økning; 6,0 % av antallet innleverte avhandlinger i 2012, mens det i 2013 var 7,7 % av alle innleverte avhandlinger.

Forskningsdirektørens kommentarer

Siden meldingene fra hvert fakultet er korte, er de lagt ved saksforelegget og kommenteres ikke i sin helhet annet enn ved noen generelle betraktninger knyttet til de punkt fakultetene er bedt om å kommentere.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2012 og planer og prioriteringer for 2014: Fakultetene bruker i hovedsak dette punktet til å redegjøre for situasjonen rundt forskerutdanningen på sitt fakultet. Det kommenteres antall disputaser, antall nye kandidater osv. Enkelte fakultet melder også om hvordan forskerutdanningen er organisert og hvordan denne organiseringen er styrket ifht til planene det siste året.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger: Fakultetene beskriver forholdet mellom forskerutdanningen og forskningssatsninger på ulike måter, hvilket vitner om at det også er forskjellige måter å organisere dette på. Alle fakultetene, med unntak av HF, redegjør for hvordan rekrutteringen til forskerutdanningen er tilpasset forskningssatsningene på de respektive fakultet, blant annet gjennom å tildele stipendiatstillinger til etablerte prosjekter. HF melder om at det er instituttene, og ikke fakultetene, som ivaretar dette ansvaret.

Gjennomstrømning: Gjennomstrømningstiden har bedret seg de siste årene og synes nå å ha stabilisert seg rundt ca. 3,5 år. Med tanke på at det gjerne tar fra 3-6 måneder å vurdere en

avhandling, kan det vurderes tiltak for å korte ned på tiden fra innlevering av avhandling til disputas for å redusere gjennomstrømningstiden ytterligere.

Veilederopplæring: Meldingene viser at det er fortsatt behov for å styrke veilederopplæringen. Noen fakultet har tatt egne initiativ for å gjøre dette, men det adresseres også som en utfordring for UiB som institusjon. Det sentrale tilbudet fra Program for universitetspedagogikk blir sett på som et viktig tiltak, men kapasiteten dekker foreløpig ikke behovet. Spørsmålet om veilederopplæring har blitt tatt opp tidligere i forbindelse med universitetsstyrets behandling av NOKUT-rapporten om kvalitetssikringen av forskerutdanningen.

Underkjenninger: Økningen i antall underkjenninger er ikke dramatisk og alle fakultetene melder om tett oppfølging av de kandidater som får avhandlingen underkjent ved 1. gangs innlevering. Flere av fakultetene har rapportert at flertallet av de underkjente avhandlingene er til bearbeiding og det forventes ny innlevering i løpet av 2014. Det legges aktivt til rette for at de skal kunne levere inn avhandlingen og få den godkjent ved 2. gangs innlevering. UiB har siden 2013 hatt et fokus på underkjenninger av avhandlinger og samlet inn informasjon om antallet og analysert hvorfor dette skjer. Underkjenninger er på den ene siden dramatisk for enkelt-kandidaten som ikke får godkjent sin avhandling, på den andre siden vitner den om at UiB har et godt kvalitetssikringssystem for godkjenning av avhandlinger. Det er imidlertid fortsatt behov for en avklaring av hva en underkjenning er. I praksis har vi et system som opererer med 1. og 2. gangs underkjenning: De kandidater som får underkjent sin avhandling har anledning til å levere denne inn igjen på nytt. For å unngå uklarheter, kan det være hensiktsmessig å presisere dette i de fremtidige meldingene.

Kvalitetssikring av forskerutdanning – vurdering av situasjon og behov: Det er en ambisjon at kvalitet skal prege alle sider av forskerutdanningen ved UiB. Opptak, opplæringsdel, veiledning, avhandling, bedømming og diplom skal være kvalitetssikret i alle ledd i organisasjonen. Fakultetene kommenterer ulikt situasjonen og behovene knyttet til kvalitetssikring av forskerutdanningen, men det kan synes som en generell tendens at det er ønskelig med en mer sentral styring og en mer ensartet praksis mellom fakultetene. Det er ytret ønske om et tverrgående saksbehandlerforum for forskerutdanningen og Forskningsadministrativ avdeling vil i første omgang ta initiativ til et saksbehandler-seminar for forskerutdanningsaker høsten 2014.

Mobilitet: I bestillingen til fakultetene ble det ikke eksplisitt bedt om å kommentere ph.d.-kandidatens internasjonale profil. Enkelte fakultet har likevel tatt med noen betraktninger over dette. I tillegg er spørsmål om utenlandsopphold tatt med i fremdriftsrapporten for forskerutdanning i 2013. Under 15% av kandidatene melder at de har hatt lengre utenlandsopphold siste år. Siden dette er første gang utenlandsopphold ble registrert i fremdriftsrapporten, er det vanskelig å si noe sikkert om hvorvidt dette er representativt, men det kan være grunnlag for å diskutere eventuelle tiltak for ytterligere oppfordre kandidatene til å ha et forskningsopphold i utlandet i løpet av sin ph.d.-periode.

Forskerutdanningsmeldingene legges med dette frem for utvalget til orientering.

Forskerutdanningsmelding 2013

Det humanistiske fakultet
Universitetet i Bergen

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2012 og planer og prioriteringer for 2014

Fakultetet hadde en ambisjon om 25 doktorgrader i 2013. Det ble avlagt 32 doktorgrader, så målet ble nådd med god margin. Tiden mellom innlevering av avhandling og disputas er fremdeles mange tilfeller for lang. Fakultetet vil ha fokus på dette også i 2014 og fortsette dialogen med grunnenhetene.

Fakultetet har 65 faste universitetsstipendiathjemler og en rekke midlertidige hjemler. Fakultetet ønsker å gi rom for forskerutdanning og rekruttering til alle av fakultetets fagområder. Dette sikres gjennom åpen utlysning av stipendiatstillinger og gjennom utlysning i tilknytning til forskningsprosjekt. Dette er en langsiktig prioritering som vil bli fulgt opp i årene framover.

Siden 2012 har grunnenhetene fått et større ansvar for forskerutdanningen enn de tidligere hadde. I egenskap av øverste faglig leder har institutt-/senterleder det overordnede faglige ansvaret for ph.d.-kandidatene knyttet til egen enhet. Instituttens forskningskoordinatorer spiller også en viktig rolle i oppfølgingen av den enkelte kandidat fra instituttledelsen, blant annet i gjennomføringen av midtveisevalueringen. Veilederfunksjonen står fremdeles sentralt i forskerutdanningen, men samtidig skal kravet i universitetets handlingsplan for forskerutdanning om at alle kandidater skal knyttes til gode fagmiljøer, oppfylles på en bedre og mer gjennomført måte enn tidligere. Fakultetet legger stor vekt på forskergruppene som miljø og fora for forskerutdanning. I 2014 vil fakultetet fortsatt prioritere arbeidet med å sørge for at kandidatene skal være tilknyttet et forskningsmiljø, som kan være en forskergruppe eller forskerskole. Det er også viktig at ph.d.-kandidatene får anledning til å knytte internasjonale nettverk i løpet av utdanningen.

Fakultetet har fortsatt arbeidet med rutiner og retningslinjer knyttet til forskerutdanningen og vil videreføre det i 2014 i tilknytning til oppfølging av administrativ bemanningsplan ved Det humanistiske fakultet. Fakultetet vil også drøfte bruk av og eventuelle retningslinjer for artikkelbaserte avhandlinger samt rutiner for tildeling av studiepoeng i opplæringsdelen ved de ulike grunnenhetene.

Fakultetet samarbeider med ph.d.-kandidatutvalget STIP-HF om en rekke saker, blant annet om opplegg for og gjennomføring av en startdag for nye ph.d.-kandidater.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsinger ved fakultetet - vurdering

Ved Det humanistiske fakultet er individuelle prosjekt fremdeles vanligst. Vi ser imidlertid at det er blitt vanligere med prosjekt som er tettere integrert i større forskningsprosjekter, særlig knyttet til eksterntfinansierte prosjekter. Stipendiatrekrutteringen er god, og de prosjektene som blir finansiert, har gjennomgående svært høy kvalitet på grunn av stor konkurranse.

Tidligere var det fakultetet som lyste ut både stipendiat- og postdoktorstillinger knyttet til eksterntfinansierte prosjekt og egenfinansierte stillinger. Fra og med 2010 er de ledige stipendiathjemlene fordelt til grunnenhetene, som lyser ut ledige stillinger ut fra egne prioriteringer og behov. Det er da opp til grunnenhetene i hvilken grad de ønsker å ta hensyn til konkrete forskningssatsinger innen egne fagmiljøer.

Innenfor musikkdisiplinene legges det vekt på å bruke *Grieg Research School in Interdisciplinary Music Studies* som et hovedredskap i arbeidet med å bygge bro mellom forskerutdanning og forskningssatsinger. Griegakademiet – Institutt for musikk har også flere kandidater knyttet til Stipendiatprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid. Spesielt for programmet er at kunstutøvelsen skal stå i sentrum for stipendiatenes prosjekter. Programmet administreres av Kunst- og designhøgskolen i Bergen og er en likeverdig parallell til forskerutdanningen.

Gjennomstrømming – vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Gjennomstrømningstiden for stipendiater med arbeidsplass i fagmiljøene nærmer seg nå normert tid korrigert for permisjoner/sykefravær. Mye tyder på at det er sammenheng mellom tett oppfølging og gjennomføringsgrad, og grunnenhetene har fokus på dette.

I 2013 ble det avlagt to dr.philos.-grader og 30 ph.d.-grader ved Det humanistiske fakultet. Tallene viser at 10 ph.d.-kandidater leverte på normert tid eller tidligere, mens 12 leverte innen 6 måneder etter normert tid. Bare tre kandidater hadde en nettotid på mer enn 4 år.

Tiltak for å bedre gjennomstrømmingen og gjennomføringen må generelt settes inn på et tidlig stadium i forskerutdanningsløpet. Miljøene er også påpasselige med å legge opp praksisdelen av utdanningen slik at den ikke hemmer progresjonen. Det ser ut til at det er individuelle forhold som styrer gjennomstrømmingen. Generelle tiltak er derfor ikke vurdert.

Underkjenninger – vurdering og behov for tiltak

Fakultetet hadde seks underkjenninger i 2013, hvorav én dr.philos. Fakultetets fremste tiltak for å forebygge underkjenninger og frafall er tett oppfølging og god integrasjon i forskningsmiljøer. Fakultetet imøteser ellers en varslet revisjon av dr.philos.-reglementet.

Veilederopplæring – vurdering av situasjon, effekter og behov

Flere grunnenheter har egne møtepunkter for alle veiledere knyttet til forskerutdanningen der hensikten er å utveksle erfaringer og diskutere hvordan denne type veiledning kan videreutvikles, samt å øke bevisstheten om veilederrollen. Erfaringene så langt er positive og har avdekket et behov for å kunne drøfte slike spørsmål på en åpen måte. Ellers deltar enkelte veiledere på opplegg i regi av Program for universitetspedagogikk.

Kvalitetssikring av forskerutdanning – vurdering av situasjon og behov

Ansvar for opplæringsdelen og for den lokale kvalitetsutviklingen av forskerutdanningen er nå lagt til grunnenhetene. Dette omfatter blant annet oppfølging av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Kvalitetssikringsarbeidet for forskerutdanningen er i henhold til UiBs *Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia* (Revidert utgave mai 2013).

Forskerutdanningsmelding for 2013

Det matematisk naturvitenskapelige fakultet

Til behandling i fakultetsstyret 20. mars 2014

Innledning

I 2013 disputerte 73 kandidater ved MN-fakultetet, av disse var 21 kvinner og 52 menn. Fakultetet ønske å ha en jevn rekruttering av kvinner og menn. Likevel har det vært en tendens de senere årene som viser et stort flertall av mannlige stipendiater, noe som også reflekterer forholdet mellom menn og kvinner tilsatt i midlertidige vitenskapelige stillinger.

Det ble tatt opp 59 kandidater med oppstart i 2013, og kandidatene som er tatt opp i 2013 representerer 23 ulike nasjoner. De fleste er fra Norge (21), Tyskland (4), Danmark (3), Frankrike (3) og Sveige (3).

Selv om det fremdeles kan komme noen flere kandidater som hadde oppstart i 2013, er det merkbart nedgang fra 2012 da 74 kandidater ble tatt opp til forskerutdanningen ved vårt fakultet. Dette mener vi er bekymringsverdig, og vi har derfor viet kandidater som velger å avslutte doktorgradsstudiet økt oppmerksomhet. Etter at vi hadde et overraskende høyt antall kandidater som trakk seg våren 2013 (totalt 6) ble instituttlederne kontaktet og bedt om å følge opp disse kandidatene. Antallet kandidater som har vært i systemet lenge går gradvis ned, og vi må regne med noe nedgang i kandidatproduksjonen.

De fleste som disputerte i 2013 hadde gjennomført forskerutdanningen som universitetsstipendiater. Tidligere år har vi kunnet rapportere universitetsstipendiater, NFR-stipendiater og stipendiater med andre finansieringskilder i tre like store grupper. Siden høsten 2012 har vi hatt en (sakke) forskyvning mot et flertall av universitetsstipendiater. Vi har oppmerksomhet mot den økende andelen forskere og postdoktorer, og at ikke går på bekostning av stipendiatandelen.

Forholdet mellom forskningssatsing og forskerutdanning

Det er en tydelig sammenheng mellom hva våre fagmiljøer satser på og hvilket fagområde våre kandidater arbeider innen. Dette gjelder ikke bare eksternfinansierte forskningsprosjekter hvor stipendiatstillinger inngår, men også flere universitetsstipendiatstillinger allokere store satsninger som SFF mm. Kandidatene blir en del av et større kollegium/forskergruppe, og får gode muligheter til å utvikle sine prosjekter. Kandidatene utgjør dermed et viktig tilskudd av kompetanse og arbeidskraft, og er av stor betydning for publisering av resultater fra prosjektene.

Gjennomstrømning

For alle kandidater som fullførte doktorgraden i 2013 var netto gjennomstrømningstid 4,0 årsverk for kandidatene i vårsemesteret og 3,3 årsverk i høstsemesteret. For kandidater som er ansatt ved UiB var netto gjennomstrømningstid 3,3 årsverk i høstsemesteret og 3,9 år i vårsemesteret. I høstsemesteret hadde kandidatene i universitetsstipendiatstilling lavest gjennomstrømningstid med 3,1 årsverk mot 3,4 årsverk for NFR-stipendiater og 3,6 årsverk for de med andre finansieringskilder. Erfaringsmessig ligger vi ofte rundt 3,5 årsverk, og høstsemesteret 2013 gav oss dermed gode tall. Vi ønsker å korte ned tiden ytterligere, og har normalt sjelden mer enn 3 måneder mellom innlevering og disputas. Det er dermed gjennom raskere ferdigstilling og tidligere innlevering av avhandlingen vi kan bedre gjennomstrømningstiden.

Veilederopplæring

Fakultetet meldte i fjor om at det er ønskelig å satse på veilederopplæring. Vi har vurdert å sette i gang med dette selv. Vi ser imidlertid ikke at vi har de nødvendige ressursene, og vi mener at Universitetspedagogikk-miljøet vil være en naturlig samarbeidspartner. Derfor ønsker vi å oppfordre til en styrking av veilederrollen gjennom aktuelle moduler i Program for universitetspedagogikk, samt ekstrakurs, seminarer og samlinger. På UHRs årskonferanse for doktorgradsutdanningen i 2013 var det et svært interessant innlegg om temaet fra en britisk pedagog som driver kursing ved UiA og UiS. Noe tilsvarende mener vi kan være svært nyttig for våre veiledere og gi dem en god ballast. Ved å

arrangere tilbudet sentralt ville man kunne ha høyere frekvens på samlingene, slik at mange har anledning til å benytte seg av det og at det kan bli tettere bånd mellom veilederne på tvers av instituttene. Også NOKUT-evalueringen peker på veilederopplæringen som en sentral oppgave.

Oppfølging av opptaksprosess

Ved MN-fakultetet praktiserer vi ansettelse i stipendiatstilling og opptak til forskerutdanningen i to adskilte prosesser. Det vurderes som avgjørende for oss for at vi kan konkurrere om de beste kandidatene, uavhengig av om de har sin grunnutdanning fra UiB eller eksternt. Det lar seg derfor ikke gjøre å ferdigstille prosjektbeskrivelse og søknad før etter at kandidaten har startet opp i stillingen. Vi har i enkelte tilfeller lang tid fra oppstart til opptak. Forsinket opptak kan medføre at det forekommer en viss underrapportering av nye kandidater, og disse kandidatene blir heller ikke fanget opp av systembaserte oppfølgingsrutiner (registrering, framdriftsrapportering mm.). For å begrense omfanget av kandidater som søker for sent har vi lagt strengere rammer på varighet av midlertidig studierett, og vi vil fra 2014 fortsette med oppfølging av kandidater med utløpt midlertidig studierett.

Kvalitetssikring av forskerutdanningen

Krav om (normalt) to veiledere ble innført med ny forskrift i 2013. Ved vårt fakultet har dette vært et ufravikelig krav i våre utfyllende retningslinjer siden ph.d.-graden ble innført. Det mener vi er et av de viktigste kvalitetsfremmende tiltakene for våre kandidater. De som i tillegg er en del av en aktiv forskningsgruppe og –miljø vi ha ytterligere fordeler. Kandidater som sitter i små miljøer utenfor universitetet og de store forskningsinstituttene kan ha mindre tilgang på slike muligheter. Vi bør kanskje vurdere å kreve residensplikt i enkelttilfeller, men et slikt krav må ikke gå på bekostning av nødvendig fleksibilitet overfor kandidaten selv og kandidatens arbeidsgiver. Ofte fanges ikke situasjoner opp før et stykke ut i løpet. Midtvegsevalueringen har en viktig funksjon for å rette opp uheldige omstendigheter slik at nødvendige justeringer kan gjøres.

Opplæringsdelen ivaretas i den ordinære emneevalueringen, da de fleste av våre kandidater følger ordinære emner. Vi ser eksempler på god evalueringskultur i forskerskolene. MN-fakultetet har svært få emner forbeholdt kandidater i forskerutdanningen, og skulle gjerne sett at tilbudet var bedre. På den annen side er det svært stor variasjon i antallet ph.d.-kandidater innen et fagområde fra semester til semester, og det er sjelden grunnlag for å ha et fast emnetilbud. Forskerskolene representerer et viktig tilskudd til emneporteføljen vår, og gir kandidater mulighet for spesialemer i mindre enheter.

I 2013 ble det fattet vedtak om underkjenning for tre avhandlinger. Én av disse avhandlingene ble rettet opp og leverte på nytt for ny evaluering. Denne kandidaten disputerte i 2013, mens en annen har levert på nytt for disputas våren 2014. Vi vurderer det som bra at avhandlinger som har avgjørende svakheter blir fanget opp, og underkjenning representerer derfor en viktig del av kvalitetssikringen. Underkjenninger er også en utfordring for både kandidat og institusjon på det praktiske plan, og særlig for utenlandske statsborgere som i noen situasjoner ikke har oppholdstillatelse eller arbeidstillatelse eller jobb. Når perioden med lønn er over er også oppholdsgrunnet borte, og kandidaten må enten finne seg en jobb eller returnere til hjemlandet. Å innrette seg etter dette er krevende samtidig som han/hun skal omarbeide avhandlingen. For kandidater som går over i jobb før avhandlingen er ferdigstilt på nytt ser vi at det i noen tilfeller kan gå flere år de leverer for andre gang.

Forskerutdanningsmeldingen 2013 Det medisinsk-odontologiske fakultet

Forskerutdanningsmeldingen er basert på innspill fra instituttene, Programutvalg for forskerutdanning (PFU) og ledergruppen ved fakultetet. I tillegg tar meldingen utgangspunkt i fakultetets handlingsplan for forskerutdanningen som inneholder en oversikt med prioriteringer for 2013.

I 2013 hadde fakultetet i underkant av 500 aktive ph.d.-kandidater og 92 forskerlinjekandidater (ved utgangen av året). 115 kandidater disputerte i 2013 som overstiger rekordåret 2012. 88 ble tatt opp til programmet ved fakultetet. Med det høye antallet ph.d.-grader som sluttføres ved Det medisinsk-odontologiske fakultet blir det desto viktigere å betone betydningen av overførbare ferdigheter som del av kandidatenes fremtidige karrierevalg, og fakultetet arbeider i sitt strategiarbeid med å finne tiltak for dette.

Forskerutdanningen ved fakultetet er et viktig satsningsområde, og det ble i 2013 satt i gang to større prosjekter:

- ∞ Gjennomgang av kursporteføljen
- ∞ Utarbeidelse av et kompetansehevingsprogram for veiledere.

Arbeidet med å styrke Forskerlinjen ble videreført i 2013. Forskerlinjen hadde ved utgangen av 2013 92 aktive studenter. Ved utgangen av 2013 har totalt 74 studenter fullført forskerlinjen.

Etter at ny forskrift for ph.d.-graden ved UiB ble vedtatt i juni 2013, har fakultetet gjort en rekke tilpasninger i retningslinjer og maler med utfyllende regler for den sentrale ph.d.-forskriften, endringer i retningslinjer for publikasjoner i doktorgradsavhandlingen, veiledning for bedømmelse av doktorgrader og retningslinjer for beregning av studiepoeng i opplæringsdelen.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsninger ved fakultetet – vurdering

I løpet av 2013 har nye ph.d.-emner tilknyttet ulike forskergrupper og forskerskoler blitt opprettet. Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket er godt kjent blant våre institutt, og Programutvalg for forskerutdanning bruker dette som grunnlag for å sikre at emnene er av god kvalitet.

Det ble i løpet av våren 2013 foretatt en nyoppnevning av forskerskolene ved fakultetet. To nye forskerskoler ble opprettet og tre forskerskoler er videreført. Det planlegges ytterligere to forskerskoler - i global helse og i odontologi. Flere av forskerskolene har etablert samarbeid på tvers av institutt, fakultet, helseforetak og andre utdanningsinstitusjoner både nasjonalt og internasjonalt. Et av de nye sentrene for fremragende forskning «Centre for Cancer Biomarkers» (CCBIO) planlegger oppstart av en egen tematisk forskerskole som drives på tvers av flere institutter. I tillegg har fakultetet siden 2005 drevet Bergen Research School in Inflammation (BRSI) som er en tematisk forskerskole. Det forventes at alle aktive forskerskoler ved fakultetet oppretter forskerkurs og inkluderer ph.d.-kandidater i sine aktiviteter og forskning.

Flere institutter melder om at de er aktive i nasjonale forskerskoler som styrker ph.d.-kandidatenes muligheter til å skreddersy opplæringsdelen, bl.a. den nasjonale forskerskolen BioStruct.

To Senter for fremragende forskning (SFF) som ble etablert ved fakultetet i 2013, og det forventes at disse sentrene blir en viktig læringsarena for ph.d.-kandidater. I tillegg er det planlagt å opprette flere ph.d.-kurs tilknyttet SFF-ene.

Instituttene rapporterer om godt samsvar mellom forskningssatsningene og forskerutdanningen. Det er god bevissthet om at de beste doktorgradene skapes der kandidatene får god veiledning og oppfølging i et sterk vitenskapelig miljø. Dette sikres gjennom tematiske forskerskoler. Videre er det blant de kliniske miljøene tett samarbeid med helseforetakene. Andre institutt melder om viktigheten av å legge vekt på karriereplanlegging for ph.d.-kandidater.

Fakultetet har flere kjernefasiliteter, deriblant infrastruktur for registerbasert forskning, som kan gi datagrunnlag for flere ph.d.-prosjekt samt fungere som utgangspunkt for forskerkurs av høy kvalitet. Dette arbeidet er godt i gang, og fakultetet forventer at det gode arbeidet forsetter.

Gjennomstrømning - vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Gjennomføringsgraden i forskerutdanningen er høy, og nettotiden for gjennomføring er generelt sett lav. Det er imidlertid noen institutter som rapporterer om at deres ph.d.-kandidater har problemer med å fullføre på normert tid. Den reelle tiden for forskning (2,5 år) oppfattes som altfor kort, spesielt innenfor eksperimentelle og translasjonelle prosjekter.

Et tiltak som vurderes som effektivt for å sikre god gjennomstrømning er kontinuerlig oppfølging av de som har problemer med progresjon. Fakultetet har som målsetning at alle ph.d.-kandidater skal ha to veiledere og knyttes til en forskningsgruppe eller forskerskole. Det er viktig å sikre god veilederopplæring og oppfølging av kandidater og veiledere som melder om problemer i enten veiledningsforholdet eller progresjon av doktorgradsprosjektet. Midtveiseevalueringen og framdriftsrapporten blir blant flere institutter nevnt som et viktig tiltak til å bedre gjennomstrømningen.

Underkjenning - vurdering og behov for tiltak

I 2013 var det syv underkjenninger. To har allerede levert på nytt og resten har ny frist i løpet av 2014. Totalt sett er antallet underkjenninger lavt med tanke på hvor mange avhandlinger som leveres ved fakultetet hvert år. Videre blir de fleste avhandlinger som leveres for andre gang godkjent. Tiltak som vurderes for å unngå underkjenninger i fremtiden er blant annet fokus på akademisk skriving, spesielt av sammendraget til avhandlingen. Det pekes også på at det er viktig å sikre kunnskap om forskningsmetodikk og tematikken som blir belyst ved valg av komitémedlemmer. Fakultetet har blant annet vedtatt en veiledning for sammenstilling av ph.d.-avhandlinger og oppdaterte i 2013 veiledning ved bedømmelse av doktorgrader ved fakultetet. Begge disse veiledningene sammen med framdriftsrapportering og midtveiseevaluering, anses som gode kvalitetstiltak for å ytterligere heve kvaliteten av doktorgradsarbeidene og komiteens vurdering av innleverte avhandlinger.

Veilederopplæring - vurdering av situasjon, effekter og behov

Det ble i oktober 2013 nedsatt en arbeidsgruppe for å etablere forbedret opplegg for veilederopplæringen ved fakultetet. Opplæringen skal både ivareta veiledernes behov for å kjenne regler og retningslinjer knyttet til forskerutdanningen, og være en arena for faglig påfyll når det gjelder veiledning. Det jobbes med å utvikle et web-basert kurs, og det planlegges en pilot for et slikt kurs i løpet av 2014. Det er et mål at alle nye veiledere skal fullføre kurset før de blir formelt oppnevnt som veiledere. Arbeidsgruppen er videre bedt om å skissere et opplegg for en utviding av det eksisterende dagsseminaret for ph.d.-veiledere. Det tas sikte på oppstart av enten en pilot for e-læring eller et oppstartskurs høsten 2014, og full drift i løpet av våren 2015. Det anses som realistisk at veilederseminaret kjøres på samme måte som tidligere også i 2014, og at et noe mer omfattende opplegg kan etableres høsten 2015.

Kvalitetssikring av forskerutdanning -- vurdering av situasjon og behov

Kursporteføljen for forskerutdanning på ph.d.-nivå gjennomgås i 2014. Målet er blant annet å sikre kvaliteten på den opplæringen som gis som en del av forskerutdanningen. Arbeidsgruppen startet arbeidet høsten 2013, og tar sikte på å gå gjennom kursene for å identifisere mulige overlapp, se hvilke fagområder som mangler og om det er behov for å etablere nye forskerkurs. Det jobbes spesielt med å gjennomgå seminarserier som tilbys ved de ulike instituttene ved fakultetet, og se om noen av disse bør omdefineres som forskerkurs. Ellers ser man også på nasjonale forskerskoler og kurs som tilbys gjennom disse. Det er også en utfordring ved fakultetet å vurdere omfanget og relevansen av spesialistkurs som tilbys leger i spesialisering når opplæringsdeler skal godkjennes. Komitéen har derfor blitt bedt om å vurdere grenseoppgangen mellom spesialistkurs og forskerkurs. Fakultetet tilbyr ett felles grunnkurs i medisinsk og helsefaglig forskning (MEDMET1) som tilbys to ganger årlig. Høsten 2013 var det venteliste for å kunne delta på kurset. Arbeidsgruppen skal også gjennomgå grunnkurset for å vurdere behov for endringer. Senter for internasjonal helse tilbyr et metodekurs (INTH301) som per i dag gir fritak for det obligatoriske kurset. Gruppen jobber med å

sammenligne kursene og vurdere hvorvidt begge kurs skal beholdes. Instituttene er godt fornøyd med kvalitetssikringssystemene som er opprettet, eksempelvis semesterregistrering, framdriftsrapportering og midtveisevaluering. Alle disse evalueringsverktøyene er gode verktøy både for fakultet og institutt, og brukes for å sikre god oppfølging av forskningsmiljøer, veiledere og ph.d.-kandidater.

Til sist anser fakultetet det som viktig at våre ph.d.-kandidater har forskningsopphold ved utenlandske institusjoner som del av sin forskerutdanning. Det ble i 2013 utlyst stipend til utenlandsopphold til våre ph.d.-kandidater, postdoktorer og vitenskapelig fast ansatte for å stimulere til økt mobilitet.

FORSKERUTDANNINGSMELDING 2013

DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

April 2014

Forskerutdanningsmelding 2013 - Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Forskerutdanningsmeldingen for Det samfunnsvitenskapelige fakultet gir en overordnet vurdering av forskerutdanningen som tilbys ved fakultetet. Meldingen er utformet i samsvar med mal fra universitetsdirektøren.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2012

Kvaliteten i forskerutdanningen skal sikres ved solid forankring i fagmiljøene gjennom den enkelte kandidats tilknytning til forskergrupper. Det er også viktig å se til at det er godt faglig samarbeid på tvers av institusjonene. I dette arbeidet står videreutvikling av forskerskoler og nettverksskoler sentralt. Innenfor det sistnevnte området er det flere positive trekk. Den nasjonale forskerskolen i geografi vil komme i gang med aktiviteter i 2014. Denne forskningsrådsstøttede forskerskolen vil blant annet tilby faste emner innen kvalitativ og kvantitativ metode, samt enkeltkurs innen samfunnsgeografi og naturgeografi. Ellers meldes det om god aktivitet innenfor det nasjonale programmet for å styrke forskerutdanningen i samfunnsøkonomi, samt Institutt for økonomi sitt etablerte samarbeid med NHH. Ved Institutt for informasjons- og medievitenskap er det innledet et forskerutdannings samarbeid med Institutt for medier og kommunikasjon ved UiO. Samarbeidet, som i stor grad dreier seg om koordinering av ph.d.-kurs, vil kunne danne grunnlaget for en nasjonal forskerskole i medievitenskap. Vårt mest etablerte samarbeid finner vi innen sosialantropologi, der de respektive institutt fra UiB, UiO og NTNU deler ansvaret for å avholde kurs innenfor teori og metode. 2013 var siste året UiB hadde koordineringsansvar for Nettverksskolen Velferd, arbeid og migrasjon (VAM). Nettverksskolen har arrangert en rekke kurs og samlinger i perioden fra 2011.

For 2013 og 2014 ser vi flere positive trekk som gjelder internasjonalt samarbeid. Ved Institutt for sosialantropologi vil man arbeide for å få til et permanent samarbeid med institutt for antropologi ved UCL, University College London. Fakultetet har for inneværende år avsatt midler som kan støtte ph.d.-kurs og workshops innenfor dette samarbeidet. Videre ble det i 2013 signert en avtale om gjensidig anerkjennelse av ph.d.-grader mellom UiB og universitetet i Palermo innenfor systemdynamikk. Avtalen danner rammen for felles opptak, veiledning og faglige aktiviteter.

I 2013 opprettet fakultetet en ressursgruppe som skal vurdere de praktiske og formelle rammene rundt kurset i vitenskapsteori, samt dens faglige innhold. Dette ble gjort for å knytte enda tettere bånd mellom kursansvarlig ved Senter for vitenskapsteori (SVT) og våre fagmiljø. Ressursgruppen består av to fra vitenskapelig stab og én ph.d.-kandidat. 2014 blir det første året der samarbeidet mellom ressursgruppen og kursansvarlig ved SVT blir en del av de normale rutinene for oppfølging av dette kurset.

Forholdet mellom forskerutdanningen og forskningssatsinger ved fakultetet

Fakultetet har en forholdsvis stor andel departementsfinansierte stillinger, der mange lyses ut åpent for å sikre bredden i forskningen ved fakultetet. De senere år har flere av de

departementsfinansierte stillinger blitt knyttet til forskningssatsingene våre, for ytterligere å styrke satsingsområdene. Vi ser også at noen av stipendiatene som er tilsatt i åpent utlyste stillinger, velger å skrive avhandlingen innenfor et satsingsområde. Kandidater som er knyttet til satsinger ser etter fakultetets vurdering ut til å utføre sin forskerutdanning innenfor mer kollektive veilednings- og mentorrammer enn det som er vanlig for de øvrige kandidatene. Mellom 15 og 20 % av stipendiatene som vi er arbeidsgiver for har finansiering fra eksterne prosjekt som tematisk sorterer under en av våre forskningssatsinger. Utviklingen ved vårt fakultet har de senere årene ført til en tettere integrering av forskerutdanningen og forskningssatsingene.

Gjennomstrømming – vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

I 2013 hadde fakultetet 23 disputaser, som må sies å være et relativt høyt antall. Fakultetet er således godt fornøyd med å ha endt på et resultat like oppunder vårt måltall på 25 disputaser pr år. Rundt 55 % av de som disputerte i 2013 leverte på normert tid. Gjennomstrømmingstallet¹ for 2013 er 3,5 år, det beste etter at disse målingene startet i 2005. Det er grunn til å tro at en kulturendring begynner å gjøre seg gjeldende i form av jevne, gode gjennomstrømmingstall. I større grad enn før forventes det nå at man fullfører doktorgradsprosjektet på normert tid. I tillegg blir vår satsing på tettere oppfølging stadig mer etablert. Fakultetets mest konkrete tiltak for å bedre gjennomstrømming er at vi én gang i året tar kontakt med alle kandidater som er utenfor finansieringsperioden. På denne måte opprettholder vi kontakten mellom kandidat og fagmiljø, slik at disse sammen kan lage en realistisk plan for fullføring av doktorgradsprosjektet. Vi er også oppmerksomme på utfordringer som blir signalisert i fremdriftsrapportene. I slike tilfeller tar vi kontakt med veileder, instituttleder og/eller kandidaten selv, slik at utfordringene blir løst på et så tidlig tidspunkt som mulig. Flere av våre institutt melder om at de har tatt tak i problemstillinger som gjelder stipendiatenes arbeidsplikt. Målet har vært å få til større grad av likebehandling og økt forutsigbarhet i planleggingen av pliktarbeidet. De kandidater som har undervisning som del av pliktarbeidet har etterspurt et systematisk opplæringstilbud i universitetspedagogikk. Fakultetet har tidligere år prøvd å få i gang et kort kurs i universitetspedagogikk, men det har dessverre ikke vært mulig å finne ledige lærekrefter til et slikt opplegg. Vi vil med dette melde inn til universitetsledelsen at det ved UiB finnes et udekket behov innen opplæring i universitetspedagogikk.

Underkjenning – vurdering og behov for tiltak

SV-fakultetet hadde ingen formelle underkjenninger i 2013, det vil si avhandlinger som etter andre gangs innlevering ikke blir funnet verdig til å forsvares i en disputas. Derimot ble fem² innleverte avhandlinger anbefalt omarbeidet, som nok er det høyeste antall ved vårt fakultet. En viss forekomst av avhandlinger som blir anbefalt omarbeidet vil tyde på at evalueringsmekanismen fungerer som den skal, ved at arbeider som åpenbart ikke har høy nok kvalitet blir stoppet. Men når oppunder 20 % av de innleverte arbeidene ikke blir funnet gode nok for å forsvares i disputas, er det urovekkende. Tidligere år har vi delvis kunnet forklare slike tilfeller med svært forsinkede kandidater eller at de sitter langt unna fagmiljøet ved UiB. Dette er derimot ikke trekk som synes å gjelde for 2013, noe som gjør det enda vanskeligere å skulle vurdere hva som er årsaken til det høye tallet avhandlinger som blir

¹ Gjennomstrømmingstallet er basert på ph.d.-er som UiB har vært arbeidsgiver for (kilde: DBH). Tallet viser tiden fra opptak til innlevering, fratrukket pliktarbeid og permisjoner under perioden med doktorgradsfinansiering. Etter at perioden med doktorgradsfinansiering er over, selvrappporter kandidaten den faktiske tiden brukt på avhandlingsarbeidet

² Tellingen tar utgangspunkt i dato for fakultetsstyrets vedtak

anbefalt omarbeidet. Et målrettet tiltak noen av våre institutt har innført er at man involverer det utvidede fagmiljø, ikke bare veilederne, i en ekstra innsats for å kvalitetssikre innleveringsklare avhandlinger. Fakultetet mener at dette er et målrettet tiltak som alle instituttene bør innføre. Det må nevnes at to av de fem overfor nevnte kandidatene leverte inn på nytt og disputerte innen utgangen av 2013.

Veilederopplæring – vurdering av situasjon, effekter og behov

Det er fortsatt behov for å øke kompetansen på veiledning ved fakultetet. Flere av våre institutt melder at de har hatt egne fora og stabsmøter der forskningsveiledning har vært tema. Fakultetet vil i 2014 oppfordre flere av våre institutter til å avholde slike samlinger, da denne kombinasjonen av fag og veiledningsmetode kan vekke interessen hos store deler av staben. Noen av våre veiledere har deltatt på kurs i forskningsveiledning som en del av utviklingsprogrammet i Universitetspedagogikk. Fakultetet har også informert om annen veilederopplæring som har blitt tilbudt. Så langt har ikke fakultetet oversikt over deltakelse eller erfaringer med opplæringstiltak fra sentralt hold ved UiB.

Kvalitetssikring av forskerutdanning – vurdering av situasjon og behov

Kvalitetssikring går som en rød tråd gjennom alle fasene av forskerutdanningen. Men så lenge vi har frafall og forsinkede kandidater, og antall underkjenninger blir høyt, har administrativ og vitenskapelig stab en oppgave med å kvalitetssikre enda bedre. Ved opptak vurderes spesielt karakterer, utdanningsbakgrunn og prosjektbeskrivelse. De aller fleste nye ph.d.-kandidater har kompetanse som ligger godt over minstestandarden for opptak. I tilfeller der instituttene ønsker kandidater med en «spisset» bakgrunn, kan vi oppleve at søkerne ikke har like solide karakterer og/eller omfattende utdanningsbakgrunn. Samtidig er dette kandidater som kan bli spesielt godt integrert i et forskningsprosjekt eller -satsing, så bildet er ikke entydig. Den viktigste kvalitetssikringen ved opptak foretas av medlemmer av sakkyndig komité, tilsetningsutvalget og Forskerutdanningsforum, støttet av administrasjonen ved fakultetet. Det er viktig at alle disse instanser fortsatt har et kritisk og årvåkent blikk ved gjennomgangen av søkerens bakgrunn.

Bruk av FS i administrasjonen av opplæringsdelen på ph.d.-nivå har ført til en grundigere kvalitetssikring, både når det gjelder innpassing av eksterne kurs og oppretting av egne. Instituttens forskningsutvalg er grundige i sin vurdering av innpassingssaker, og i kursopprettingen er det gode rutiner for å kvalitetssikre sammenhengen mellom arbeidsomfang og studiepoengsutdeling. SV-fakultetet skulle likevel ønsket noe mer samkjørte retningslinjer på sentralt nivå. En slik samkjøring vil være i tråd med NOKUT sin anbefaling etter evalueringen i 2013, der man ber UiB vurdere å integrere forskerutdanningen med den øvrige utdanningen, i et samlet kvalitetssikringssystem.

Fakultetet mener at veiledningen har blitt styrket etter at det ble innført som norm å ha minst to veiledere. Det er en klar styrke at det er to som leser gjennom manuskript, fremfor én. Men ettersom det for 2013 har vært et stort antall underkjenninger, er det rom for ytterligere spørsmål om kvalitetssikringen: er veilederne tilstrekkelig involvert i avhandlingen? Er instituttleder og biveileder tilstrekkelig proaktive når man aner at forholdet mellom hovedveileder og kandidat ikke er særlig konstruktiv? Har veileder den faglige bakgrunn og/eller de pedagogiske evnene som kreves til å veilede på doktorgradsnivå? Fakultetet vil i 2014 rette en spesiell oppmerksomhet mot instituttledernes ansvar for å se til at alle ph.d.-kandidater får best mulig veiledning innenfor instituttets rammer.

FORSKNINGSUTDANNINGS- MELDING 2013

DET JURIDISKE FAKULTET

1. Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen 2012, og planer og prioriteringer for 2014

Perspektivlinjen på engelsk også for 2013-14-kullet

Kursopplegget var i struktur uforandret i 2013. Man valgte å tilby Perspektivlinjen (som utgjør 10 av de 20 studiepoengene i opplæringsdelen) på engelsk også for kursperioden 2013-14, selv om alle deltakerne snakker norsk. De kursansvarlige har gode erfaringer med å presentere de ulike temaene på engelsk, blant annet med enkelte engelskspråklige innledere. Samtidig blir kandidatenes evne til å diskutere og presentere egne prosjekt på engelsk trent opp på en god måte, noe som vil være en fordel ved deltakelse på forskningsaktiviteter i utlandet, nettverksbygging og deltakelse i det internasjonale, akademiske ordskiftet.

Forskyvning av kursene for å forenkle rekruttering direkte fra masterstudiet

Som en del av fakultetets rekrutteringsstrategi (se for øvrig Forskningsmeldingen) ble det utlyst 7 stipendiatstillinger sommeren 2013. I bedømmelsesperioden fikk de søkerne som hadde gått inn i universitetslektorstilling mulighet til å søke om hospitantstatus på ph.d.-programmet, slik at de kunne følge kurset Grunnlinjen og oppstart av Perspektivlinjen. Erfaringene var i all hovedsak positive, men fakultetet ønsker å forenkle overgangen ved å forskyve oppstart av disse to kursene. Stipendiatsøkerne vil da slippe bedømmelsen for hospitantstatus. Neste oppstart av kurs blir dermed ikke høstsemesteret 2014, men vårsemesteret 2015.

Ph.d.-kurs i Kina

Fakultetet arrangerte et tredagers ph.d.-kurs i kinesisk rettskultur på Nordic Centre, Fudan University i Shanghai i juni 2013. Kurset var finansiert av SPIRE-midler fra UiB sentralt. Fakultetet har over tid bygget opp et godt samarbeid med utvalgte jussfakulteter i Kina, og samarbeidet med Nordic Centre, der UiB er deleier, var en naturlig utvidelse av dette. Kurset ble kombinert med et besøk til Renmin-universitetet i Beijing, der stipendiater fra fakultetet og Renmin fikk presentere sine prosjekt. Erfaringene fra kurset og rundebordskonferansen var svært positive, og et godt fundament for videre forskningssamarbeid er lagt. Det er bevilget SPIRE-midler til å gjennomføre kurset igjen i 2014, og kursdatoer er satt i juni. Ved å tilby to årskull av våre phd-kandidater innsikt og mulighet til å få forståelse for kinesisk rettskultur, bygger vi opp en nasjonal kompetanse som vil kunne være av vesentlig betydning for fremtiden. Pr. i dag er Det juridiske fakultet i Bergen det eneste norske fagmiljøet med systematisk utvikling av kompetanse innenfor kinesisk rett.

Veilederseminar

Fakultetet arrangert et internt dagsseminar om veiledning i april 2013. Professorer, førsteamanuenser og forskere/post.doktorer ved fakultetet ble invitert, og hovedtema var veileders rolle, ansvar og oppgaver – særlig i lys av de omlegginger som har skjedd innenfor forskerutdanningen de siste årene. Tilbakemeldingene var svært positive, og konsensus så ut til å være at veilederne ønsker både et bredere tilbud om opplæring i veiledning, og møteplasser for å diskutere veiledning. Det planlegges et nytt seminar i 2014, med mer konkret søkelys på selve veiledningssituasjonen.

2. Forholdet mellom forskerutdanning og forskningsatsinger ved fakultetet

Det juridiske fakultets strategiplan for 2011-2015 utpeker tre fagområder som skal prioriteres ressursmessig i planperioden. Det ble også i 2013 arbeidet med rekruttering til disse satsningsområdene; Strafferett og straffeprosess rekrutterte 3 nye stipendiater med oppstart i 2013/2014-kullet, konkurranse- og markedsrett rekrutterte 3, og formuerett rekrutterte 1.[NB: teller de med tiltredelse i stilling også i januar 2014]. Særlig innenfor formuerett viser det seg vanskelig å rekruttere til stipendiatstilling, og to utlyste stillinger ble ikke besatt.

3. Gjennomstrømming - vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Gjennomstrømmingen har tradisjonelt vært veldig god ved fakultetet, men det ble i 2013 registrert en økende tendens til forsinket innlevering. Det er vanskelig å se noen fellestrekk for hvilke prosjekter som blir forsinket, og fakultetet har derfor vedtatt å starte et prosjekt i 2014 der personalgruppen og ph.d.-koordinator gjennomgår rutinene for mottak og oppfølging av stipendiater. Det jobbes også systematisk med å skaffe stipendiatene korte engasjement de kan tre inn i ved innlevering av doktorgraden, slik at stipendiaten har litt tryggere rammer når stipendiatperioden nærmer seg slutten. Av andre tiltak for å sikre bedre gjennomstrømming er oppstartsamtaler og midtveisevaluering. Disse har i stor grad funnet sin form og anses som verdifulle for den faglige oppfølgingen.

4. Underkjenning - vurdering og behov for tiltak

Tre avhandlinger ble underkjent i 2013, noe som er et høyt tall for dette fakultetet. Prosjektene var såpass forskjellige at det heller ikke her er mulig å trekke ut noen spesielle fellesnevnerne, men fakultetet anser at tiltakene som settes i verk for å forbedre gjennomstrømming også vil ha effekt for kvaliteten på de avhandlingene som leveres til bedømmelse.

5. Kvalitetssikring av forskerutdanning - vurdering av situasjon og behov

Nokut evaluerte og godkjente UiBs kvalitetssikringssystem i 2013. Blant de elementene de trekker frem, er opptaksrutiner, fremdriftsrapportering, veiledning og midtveisevaluering de som er aller viktigst ved fakultetet. I tillegg anbefales det i evalueringen at universitetets ulike enheter får et tettere samarbeid for utveksling av "best practice" innenfor forskerutdanning. Det finnes et forum for ph.d.-koordinatorer, men fakultetet savner et forum på et mer grunnleggende saksbehandlingsnivå for både koordinatorer og andre forskningskonsulenter som jobber innenfor feltet. Forskerutdanningen er preget av fakultære ulikheter og behov for individuelle løsninger, samtidig som feltet som helhet er i bevegelse mot en del felles mål. Det vil derfor gagne det videre kvalitetssikringsarbeidet om universitetet tar denne anbefalingen fra Nokut til følge, i form av et tilbud av organiserte, tverrgående saksbehandlingsforum, der også ensretting av universitetets arbeid med doktorgradsrapportering via Felles Studentsystem kan inngå.

Forskerutdanningsmelding for 2013, Det psykologiske fakultet

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmelding for 2012 og planer og prioriteringer for 2014

Det psykologiske fakultet har om lag 120 ph.d.-kandidater som er forankret i en av fakultetets forskningsgrupper. Kandidatene er knyttet til en lokal eller nasjonal forskerskole. Fakultetet har de siste fem årene ligget på rundt 20 disputaser i året. Etter fakultetets andel av UiB sine strategiske ph.d.- stipend har blitt redusert de siste årene må vi imidlertid være forberedt på at antall ferdige ph.d.-kandidater vil komme til å synke med mindre forskningsgruppene vil lykkes med å få tilslag på større eksterne prosjekter. En konsekvens av at årets tildeling av stipendiat og postdoktorstillinger er mindre enn lønnsforpliktelsene vil være at utlysning av nye stipend tidligst kan planlegges høsten 2014.

Fakultetet har over mange år prioritert høy kvalitet på forskerutdanning gjennom blant annet å tilsette internasjonalt anerkjente professor-II til våre respektive forskerskoler. Dette har blant annet bidratt til gode utvekslingsmuligheter for våre stipendiater. Når budsjetttrammene i 2014 blir strammere, blir det desto viktigere at UiB avklarer videre finansiering av forskerutdanning/-skoler. Evalueringsrapporten fra NOKUT legger vekt på formalkravene til forskerutdanningen. Fakultetet vil oppfordre UiB til å arbeide for at utdanningskomponenten i forskerutdanningen får uttelling på samme måte som ved grunnstudier. Dette vil kunne bidra til å sikre en mer stabil finansiering av forskerutdanningen i tiden fremover. Fakultetets ph.d.-kandidater innehar kompetanse som er etterspurt på arbeidsmarkedet både i offentlige og private virksomheter. Videre karriereveier i form av rekrutteringsstillinger (postdoktor/forsker) vil være viktig for kvalifisere forskere til stillinger ved UiB og i UHR sektoren. Dobbelkompetanseprosjektet i klinisk psykologi ledes fra fakultetet, og er av stor betydning for å sikre rekruttering av yngre forskere til fremtidige kliniske forskerstillinger ved UiB og andre universiteter, og i helseforetakene. For ytterligere å styrke fokus på forskning og forskerutdanning har instituttledere eller deres stedfortredere fra høsten 2013 inngått som medlemmer i FFU. Fakultetet har i 2013 bidratt til UiB sitt arbeid med å revidere ph.d.-reglementet og vil følge opp arbeidet med å implementere reglementet i løpet av 2014. Fakultetet har planer om en gjennomgang av organiseringen av forskerutdanningen i løpet av året.

Forholdet mellom forskerutdanning og forskningsstrategier ved fakultetet - vurdering

Kvaliteten i forskerutdanningen ivaretas gjennom forankring i fagmiljøene og ved at den enkelte kandidat knyttes til forskningsgrupper og forskerskoler. Fakultetet har lagt til rette for en tett kobling mellom forskerskoler og forskningsgrupper ved at flest mulig av forskningsgruppene bidrar med undervisning og veiledning inn mot forskerskolene. Fakultetet har støttet større forskningssatsninger/søknader om eksternt finansiering med stipendiatstillinger. Det er viktig å sikre at veiledningsavtaler som inngås eksternt er gjenstand for strategiske vurderinger slik at eksterne kandidater har en forankring i pågående forskningsaktivitet ved fakultetet.

Gjennomstrømning – vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Fakultetet registrerer at gjennomføringsgraden i forskerutdanningen er høy, og nettotiden for gjennomføring er lav. Når det gjelder gjennomstrømning på disputerte ph.d.-kandidater lå denne i 2011 på 3,5 år. I 2012 var tallet 3,7 og i 2013 er den på 3,5 år. Fakultetet anser dette som et stabilt og meget akseptabelt nivå som en vil legge vekt på å videreføre. Det er imidlertid vanskelig å innhente

informasjon om permisjoner for eksternt finansierte kandidater som ikke er tilsatt ved UiB. Det jobbes stadig med å hente inn bedre datagrunnlag, men det er lite sannsynlig at dataene vil bli vesentlig bedre på kort sikt.

Det er få kandidater som skrives ut av ph.d.-programmet uten fullført grad. I 2013 ble to kandidater skrevet ut. Fakultetet mener at aktiv oppfølging fra fagmiljø og administrasjon gjennom semesterregistrering, fremdriftsrapportering og midtveisevaluering er med på å legge til rette for tett og god oppfølging av den enkelte ph.d.-kandidat. At instituttene i sterkere grad involveres i oppfølgingen av ph.d.-kandidatene er viktig i denne sammenheng. Når det gjelder tilgang til den sentrale databasen som danner grunnlag for oppfølging av kandidatenes fremdrift rapporteres det at det tar altfor lang tid fra rapporteringsfrist og til databasen blir åpnet og oppfølging kan starte.

Underkjenning – vurdering av situasjon og behov for tiltak

Fakultetet hadde ingen underkjenninger i 2013 i den organiserte forskerutdanningen. På tross av få underkjenningssaker over flere år, vurderer vi det slik at med høyt antall disputaser, er dette saker vi kan komme til å kunne møte oftere. Det er spesielt viktig at bedømmelseskomiteene fanger opp svakheter ved innsendte avhandlinger, særlig med tanke på at det ytterst sjelden forekommer at avhandlinger blir underkjent på grunnlag av disputasen.

Veilederopplæring – vurdering av situasjon, effekter og behov

Det er fortsatt et behov for å øke kompetansen på veiledning av ph.d.-kandidater. Enkelte av forskerskolene ved fakultetet arrangerer seminar for veiledere tilknyttet forskerskolen der tema er ph.d.-veiledning. I tillegg gir fakultetet et tilbud til alle veilederne ved fakultetet i form av et seminar høsten 2014. Tema på dette seminaret vil blant annet være problemstillinger knyttet til forskningsetikk og datalagring/datasikkerhet. Her ser vi at UiB sin arbeidsgruppe sin rapport kan danne grunnlag for relevante og viktige tema på et slikt seminar.

Kvalitetssikring av forskerutdanning – vurdering av situasjon og behov

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) har evaluert kvalitetssikringen i forskerutdanningen ved UiB. Vi registrerer at NOKUT i sin rapport trekker opp viktige positive sider ved UiBs forskerutdanning. Det psykologiske fakultet imøteser en oppfølging av denne rapporten og mener UiB bør diskutere status for forskerutdanningen i lys av tredje syklus og hvilken status forskerutdanningen skal ha ved institusjonen. Videre bør rapportens adressering av spørsmålet om ensartet praksis mellom fakultetene ses i sammenheng med den pågående omorganiseringen på sentralt nivå og mellom sentrale avdelinger og fakultetene ved UiB.

På bakgrunn av oppfølging av Handlingsplan for forskerutdanningen 2008 – 2015 ved UiB har det de siste årene vært store endringer i ph.d.-utdanningen, både når det gjelder det faglige og det administrative. Ph.d.-programmet fremstår i dag som et strømlinjeformet program med klare forventninger til de berørte parter, individuelt og på systemnivå. Med nytt ph.d.-reglement og innføring av Diploma Supplement vil det også kreves enkelte tilpasninger både i administrative rutiner og for kandidatene i året som kommer. Vi mener det vil være klokt å fokusere på å få god gjennomføring av de tiltakene som allerede er planlagt og videreutvikling av dem, snarere enn å innføre flere nye tiltak på det nåværende tidspunkt.